

Bruselis, 2025 04 25
COM(2025) 181 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

2024 m. konkurencijos politikos ataskaita

{SWD(2025) 102 final}

Turinys

1. Įžanga.....	2
2. Konkurencijos taisyklių modernizavimas ir supaprastinimas siekiant prisidėti prie ES konkurencingumo, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos ir bendrosios rinkos stiprinimo	3
2.1. Antimonopolinių ir susijungimų taisyklių vertinimas ir peržiūra	3
2.2. Valstybės pagalbos taisyklių ir gairių vertinimas bei peržiūra	5
2.3. Valstybės pagalbos politika – atsparumo stiprinimo krizės metu priemonė.....	7
Laikinoji valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistema, kuria remiamas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos	7
Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimas	8
3. Veiksmingas konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas prisidėjo prie ES žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos ir bendrosios rinkos stiprinimo.....	8
3.1. Sąžiningų bei konkurencingų rinkų išsaugojimas ir bendrosios rinkos stiprinimas	9
Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas	9
Susijungimų kontrolė	13
Valstybės pagalbos kontrolė	17
3.2. Žaliosios pertvarkos rėmimas	19
Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas	20
Susijungimų kontrolė	20
Valstybės pagalbos kontrolė	21
3.3. Parama žmonėms tarnaujančiai ekonomikai.....	24
Finansinių paslaugų sektorius	24
Mokesčių sistema.....	26
4. Veiksmingas Skaitmeninių rinkų akto ir Užsienio subsidijų reglamento vykdymo užtikrinimas ...	27
4.1. Problemų sprendimas skaitmeninėse rinkose ir reagavimas į šių rinkų dinamiką užtikrinant SRA vykdymą.....	27
4.2. Bendrosios rinkos apsauga nuo iškraipiančių užsienio subsidijų užtikrinant USR vykdymą....	29
5. Konkurencijos politikos ir jos vykdymo užtikrinimo poveikis.....	30
5.1. Konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo nauda vartotojams ir piliečiams	30
5.2. Konkurencijos apsauga besikeičiančiame pasaulyje.....	31
5.3. Valstybės pagalbos politikos poveikis bendrajai rinkai	32
6. Komunikacija ir viešinimas remiant konkurencijos politiką	39
7. Santykiai su kitomis ES institucijomis.....	39
8. Konkurencijos politika europiniu ir pasauliniu lygmeniu.....	40

8.1. Europos konkurencijos kultūros skatinimas pasitelkiant Europos konkurencijos tinklą	40
8.2. Pagal techninės paramos priemonę valstybėms narėms teikiama reformų įgyvendinimo pagalba	40
8.3. Tarptautiniai santykiai	41

1. Įžanga

Nuo pat Europos projekto įgyvendinimo pradžios konkurencijos politikai teko labai svarbus vaidmuo formuojant bendrąją rinką. Ši politika sudaro sąlygas įvairaus dydžio įmonėms konkuruoti ir augti ES atsižvelgiant į jų pranašumus, o kartu skatina inovacijas bei augimą ir prisideda prie bendro ES ekonomikos konkurencingumo ir atsparumo.

ES konkurencijos politikos ir veiksmingo konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimu prisidedama prie to, kad nebūtų didinamos kainos, būtų gerinama produktų kokybė ir sparčiai diegiamos inovacijos, o tai apskritai didina vartotojų ir įmonių gerovę. ES konkurencijos politikos tikslas – išlaikyti rinkas atviras ir konkurencingas, visų pirma šalinant konkurencijos procesą iškraipančius veiksmus ir už juos skiriant baudas, taip pat leidžiant teikti tik mažiausiai konkurenciją iškraipančią valstybės pagalbą.

2024 m. Enrico Letta¹ ir Mario Draghi² paskelbė po pranešimą. E. Lettos pranešime pateiktos rekomendacijos, kaip tobulinti bendrąją rinką, o M. Draghi pranešime – pasiūlymai, kaip didinti ES konkurencingumą. Abiejuose pranešimuose pabrėžiama, kad bendroji rinka yra didžiausias ES turtas siekiant konkurencingos, švarios ir skaitmeninės ateities, o veiksmingas konkurencijos taisyklių laikymosi užtikrinimas yra vienas pagrindinių ES našumo augimo ir konkurencingumo šaltinių. Veiksminga konkurencija – labai svarbus gerai veikiančių rinkų bruožas.

Šiomis aplinkybėmis 2024 m. Europos Komisija (toliau – Komisija) ir jos Konkurencijos generalinis direktoratas toliau plėtojo ES konkurencijos politiką, kad būtų siekiama žaliosios, skaitmeninės ir atsparios Europos ekonomikos tikslų ir aktyviai užtikrinamas konkurencijos taisyklių laikymasis. Veiksminga konkurencija – labai svarbus gerai veikiančių rinkų bruožas. Tačiau konkurencijos politika nėra įgyvendinama vakuume. Konkretiems sektoriams skirti reglamentai ir konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas veikia kartu ir stiprina vienas kitą.

2024 m. konkurencijos politikos ataskaitą Komisija teikia Europos Parlamentui, Europos Sąjungos Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Ataskaitoje apibūdinami svarbiausi 2024 m. įvykiai ES konkurencijos politikos ir jos vykdymo užtikrinimo srityje. Išsamesnė politikos įvykių, vykdymo užtikrinimo veiksmų ir svarbios jurisprudencijos apžvalga pateikiama prie ataskaitos pridedamame tarnybų dariniame dokumente.

¹ *Much more than a market: Speed, Security, Solidarity / Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens*, Enrico Letta, 2024 m. balandžio 10 d.

² *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe*, Mario Draghi, 2024 m. rugsėjo 9 d.

2. Konkurencijos taisyklių modernizavimas ir supaprastinimas siekiant prisidėti prie ES konkurencingumo, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos ir bendrosios rinkos stiprinimo

2024 m. nuveikta daug darbų siekiant užtikrinti, kad visos konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo priemonės (susijungimų, antimonopolinė ir valstybės pagalbos kontrolė) ir toliau atitiktų sąžiningos konkurencijos apsaugos tikslus ir būtų suderintos su žaliosios, skaitmeninės ir atsparios ES ekonomikos tikslais.

2.1. Antimonopolinių ir susijungimų taisyklių vertinimas ir peržiūra

2024 m. vasario mėn. Komisija priėmė peržiūrėtą **Pranešimą dėl rinkos apibrėžimo (PRA)**, kuriame, atsižvelgiant į naujas rinkos realijas ir sprendimų priėmimo praktikos bei jurisprudencijos pokyčius, atnaujintas rinkų apibrėžimas³. Siekiant apibrėžti rinką atliekant susijungimų ir daugumos antimonopolinių bylų vertinimą, būtina nustatyti bendrovių konkurencijos ribas. PRA didinamas skaidrumas ir teisinis tikrumas įmonėms, palengvinamas reikalavimų laikymasis ir prisidedama prie veiksmingesnio konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo. Peržiūrėtame PRA pateikiamos naujausios ir prieinamesnės gairės. Jame aprašomi bendrieji principai ir pabrėžiama su kaina nesusijusių parametru, pavyzdžiui, inovacijų, kokybės, patikimo tiekimo ir tvarumo, svarba apibrėžiant rinką. Be to, į PRA įtrauktos rinkos apibrėžimo sąvokų taikymo gairės, skirtos konkrečioms aplinkybėms, pavyzdžiui, tas sąvokas taikant skaitmeninėse rinkose, inovacijoms imliose pramonės šakose ir rinkose, kuriose vyksta struktūrinis pertvarkymas. PRA taip pat aptariami kiekybiniai metodai, naudojami apibrėžiant rinkas ir apskaičiuojant rinkos dalis.

2024 m. baigtas **antimonopolinės procedūrinės sistemos** vertinimas. Reglamentu (EB) Nr. 1/2003⁴ ir jo įgyvendinimo aktu, t. y. Reglamentu (EB) Nr. 773/2004⁵, nustatyta procedūrinė sistema, kuria siekiama užtikrinti veiksmingą ir vienodą SESV 101 ir 102 straipsnių taikymą. Surinkusi daug įrodymų, surengusi viešas konsultacijas ir apklausą, Komisija 2024 m. rugsėjo mėn. paskelbė Komisijos tarnybų darbinį dokumentą⁶, kuriame pateikė vertinimo rezultatus. Šio vertinimo metu Komisijos tarnybos palaikė ryšius su valstybių narių nacionalinėmis konkurencijos institucijomis (NKI). Komisijos tarnybos padarė išvadą, kad apskritai įvertintų reglamentų tikslų veiksmingai ir vienodai taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius buvo siekiama gerai, tiek atlikus Komisijos vykdymo užtikrinimo įgaliojimų pakeitimų, tiek NKI suteikus įgaliojimų užtikrinti ES konkurencijos taisyklių laikymąsi. Atliekant vertinimą taip pat nustatytos sritys, kurias reikėtų toliau apsvarstyti siekiant užtikrinti, kad konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas neatsiliktų nuo skaitmenizacijos ir kad būtų užtikrintas nuoseklus ir greitas antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas.

³ Komisijos komunikatas „Komisijos pranešimas dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Sąjungos konkurencijos teisės tikslams“, OL C, C/2024/1645, 2024 2 22, p. 1.

⁴ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo, OL L, 2003 1 4, p. 1.

⁵ 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal Sutarties 81 ir 82 straipsnius tvarkos, OL L 123, 2004 4 27, p. 18.

⁶ 2024 m. rugsėjo 5 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Reglamentų Nr. 1/2003 ir 773/2004 vertinimas“ (SWD (2024) 217 final).

Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi išstumiant konkurentus iš rinkos kenkia tiek įmonėms, tiek vartotojams. Dėl jo auga kainos, mažėja inovacijų, prastėja prekių ir paslaugų kokybė. 2024 m. Komisija toliau rengė naujas **Gaires dėl dominuojančių įmonių piktnaudžiaujamo išstumiamojo elgesio**. Šio darbo tikslas – susisteminti jurisprudenciją dėl išstumiamojo elgesio pagal SESV 102 straipsnį, siekiant užtikrinti teisinį tikrumą ir nuspėjamumą bei pateikti įmonėms veiklos gaires. Šiomis gairėmis taip pat siekiama skatinti veiksmingą poveikiu grindžiamą požiūrį, atitinkantį ekonominę mąstymą ir padedantį veiksmingai užtikrinti SESV 102 straipsnio vykdymą. 2024 m. rugpjūčio mėn. Komisija paskelbė Gairių dėl dominuojančių įmonių piktnaudžiaujamo išstumiamojo elgesio projektą⁷, siekdama gauti pastabų. Vėliau 2024 m. rugsėjo mėn. paskelbtame bendrame pareiškime Europos konkurencijos tinklas (EKT) patvirtino gairių projektą⁸.

2024 m. sausio mėn. Komisija pradėjo **Variklinių transporto priemonių bendrosios išimties reglamento** (VTPBIR) vertinimą. Šio vertinimo tikslas – įvertinti, ar VTPBIR vis dar atitinka paskirtį. 2023 m. balandžio mėn. Komisija pratęsė VTPBIR galiojimą penkeriems metams iki 2028 m. gegužės 31 d.⁹ Šis ribotas pratęsimas suteikė Komisijai daugiau laiko įvertinti naujas tendencijas, pavyzdžiui, tendencijas, atsirandančias dėl vis platesnio skaitmeninių funkcijų naudojimo naujose transporto priemonėse. Komisija taip pat atnaujino **šiam sektoriui skirtas papildomas gaires**¹⁰, kurių galiojimo laikotarpis yra toks pats.

Buvo užbaigtas technologijų perdavimo susitarimų taisyklių vertinimas. Pagal **Technologijų perdavimo bendrosios išimties reglamentą** (TPBIR)¹¹, tam tikrų kategorijų susitarimams ir veiksams ES konkurencijos taisyklės netaikomos. Dabartinis TPBIR nustos galioti 2026 m. balandžio 30 d.; jo (ir prie jo pridedamų gairių)¹² vertinimas buvo atliktas siekiant nustatyti, kaip taisyklės veikė praktikoje, kad būtų galima nuspręsti, ar Komisija turėtų leisti reglamentui nustoti galioti, pratęsti jo galiojimą, ar parengti peržiūrėtą reglamentą ir susijusias gaires. Vertinimo rezultatai paskelbti 2024 m. lapkričio mėn.¹³ Vertinimas parodė, kad TPBIR ir Technologijų perdavimo susitarimų gairės iš esmės sėkmingai užtikrina veiksmingą, efektyvų ir vienodą ES konkurencijos taisyklių taikymą technologijų perdavimo susitarimams ir kad jų tikslai tebėra aktualūs. Vertinimas taip pat atskleidė, kad TPBIR ir prie jo pridedamas gaires galima tobulinti ir supaprastinti, kad būtų padidintas teisinis tikrumas ir atsižvelgta į naujausius rinkos pokyčius.

⁷ Komisijos komunikatas „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 102 straipsnio taikymo dominuojančių įmonių piktnaudžiaujamam išstumiamajam elgesiui gairės“.

⁸ 2024 m. rugsėjo 2 d. Europos konkurencijos tinklo (EKT) bendras pareiškimas dėl Europos Komisijos iniciatyvos priimti Gaires dėl dominuojančių įmonių piktnaudžiaujamo išstumiamojo elgesio.

⁹ 2010 m. gegužės 27 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 461/2010 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių vertikaliesiems susitarimams ir suderintiems veiksams variklinių transporto priemonių sektoriuje, OL L 129, 2010 5 28, p. 52, su pakeitimais, padarytais 2023 m. balandžio 17 d. Komisijos reglamentu (ES) 2023/822, kuriuo dėl taikymo laikotarpio iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 461/2010, OL L 102I, 2023 4 17, p. 1.

¹⁰ Komisijos pranešimas „Papildomos gairės dėl vertikalinių apribojimų variklinių transporto priemonių pardavimo ir remonto, taip pat variklinių transporto priemonių atsarginių dalių platinimo susitarimuose“, OL C 138, 2010 5 28, p. 16, su pakeitimais, padarytais Komisijos komunikatu „Komisijos pranešimo „Papildomos gairės dėl vertikalinių apribojimų variklinių transporto priemonių pardavimo ir remonto, taip pat variklinių transporto priemonių atsarginių dalių platinimo susitarimuose“ pakeitimai“, 2023/C 133 I/01, OL C 133 I, 2023 4 17, p. 1.

¹¹ 2014 m. kovo 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 316/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo technologijų perdavimo susitarimų kategorijoms, OL L 93, 2014 3 28, p. 17.

¹² Komisijos komunikatas „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams gairės“, OL C 89, 2014 3 28, p. 3.

¹³ 2024 m. lapkričio 22 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „2014 m. kovo 21 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 316/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo technologijų perdavimo susitarimų kategorijoms vertinimas“ (SWD (2024) 269 final).

Komisija atliks technologijų perdavimo sistemos peržiūrą, kad užtikrintų, jog bendrovėms būtų taikomos aiškos, paprastos ir prie aktualijų pritaikytos su konkurenciją skatinančiais technologijų licencijavimo susitarimais susijusios taisyklės, palengvinančios technologijų sklaidą, suteikiančios paskatų vykdyti pirminius mokslinius tyrimus ir plėtrą, taip pat skatinančios inovacijas.

2024 m. lapkričio mėn. Komisija paskelbė Konkurencijos GD užsakytą **ex post vertinimo tyrimo ataskaitą**, kurioje nagrinėjami destruktiniai įsigijimai farmacijos sektoriuje¹⁴. Atliekant tyrimą destruktiniai įsigijimai buvo apibrėžti kaip naujoviškų tebekuriamų farmacijos produktų įsigijimai, kurių tikslas arba poveikis yra nutraukti vieną iš sutampančių mokslinių tyrimų ir plėtros projektų. Yra didelė rizika, kad tokie destruktiniai įsigijimai sumažins su tokiu sandoriu, o galiausiai ir su visa rinka, susijusių inovacijų konkurenciją. Atliekant tyrimą vertinti ne tik susijungimų ir įsigijimų sandoriai, bet ir kitų rūšių sandoriai, įskaitant licencijavimo sandorius ir MTP bendradarbiavimo susitarimus¹⁵. Tyrimo duomenimis, 2014–2018 m. vidutiniškai 48 sandoriai per metus buvo susiję su siaurai sutampančių MTP projektų įsigijimu klinikinių tyrimų etapu. Daugeliu iš šių atveju vienas iš šalių MTP projektų vėliau buvo nutrauktas. Neturint galimybės susipažinti su vidaus dokumentais, atliekant tyrimą nepavyko nustatyti konkrečių sandorių, kurie būtų patvirtinti (įrodyti) kaip destruktiniai įsigijimai, pavyzdžių, tačiau nustatyta, kad 18 per metus sudarytų sandorių „verta nagrinėti išsamiau“, t. y. nebuvo aiškiai nustatytos techninės ar saugumo priežasties, paaiškinančios atitinkamo projekto nutraukimą. Atliekant tyrimą įvertinta, kaip Komisija anksčiau atliko vykdymo užtikrinimą vertindama galimus destruktinius įsigijimus, ir teisinė sistema, kuria buvo grindžiami Komisijos veiksmai šiuo atžvilgiu. Nustatyta, kad penkiose susijungimo bylose, susijusiose su destruktiniais įsigijimais, Komisija teisingai įvertino žalos teorijas¹⁶. Be to, tyrimo ataskaitoje buvo pateikta pasiūlymų, kaip patobulinti taisomųjų priemonių struktūrą. Galiausiai atliekant tyrimą buvo analizuojamas susijungimų ir antimonopolinių priemonių, taikomų destruktinių įsigijimų atvejais, kai Komisija neturi jurisdikcijos, tinkamumas¹⁷.

2.2. Valstybės pagalbos taisyklių ir gairių vertinimas bei peržiūra

2024 m. gegužės mėn. Komisija iš dalies pakeitė **Regioninės valstybės pagalbos gaires (RPG)**¹⁸. Galimybė valstybėms narėms teikti pagalbą pagal RPG yra svarbi priemonė investicijoms mažiau palankioje padėtyje esančiuose Europos regionuose remti ir socialinei bei ekonominei sanglaudai stiprinti. Iš dalies pakeitus RPG¹⁹, valstybės narės galėjo iš dalies pakeisti savo regioninės pagalbos žemėlapius, kad investiciniais projektams, kuriuos apima **Europos strateginių technologijų**

¹⁴ Neturėdami galimybės susipažinti su vidaus dokumentais, autoriai negalėjo patvirtinti (įrodyti) konkrečių destruktinių įsigijimų pavyzdžių. Tyrimo rezultatai yra panašaus reikšmingumo, kaip ir kitų tyrėjų, naudojusį skirtingus metodus ir duomenų rinkinius, rezultatai.

¹⁵ Buccirosi, P., Marrazzo, A. et al. (2024), *Ex-post evaluation: EU competition enforcement and acquisitions of innovative competitors in the pharma sector leading to the discontinuation of overlapping drug research and development projects*, bendrovės „Lear“ Europos Komisijos užsakymu parengta galutinė ataskaita, 2024 m. lapkričio mėn. Žr. https://competition-policy.ec.europa.eu/publications/ex-post-economic-evaluations_en?prefLang=lt. Išsamesnis rezultatų aprašymas pateiktas pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 7.4 skirsnyje.

¹⁶ Šie penki atvejai buvo atrinkti tyrimo tikslais ir neatspindi bendro atvejų, susijusių su galimais destruktiniais įsigijimais, skaičiaus.

¹⁷ Dėl destruktinių įsigijimų taip pat žr. 3.1 skirsnyje pateiktą Teisingumo Teismo sprendimo byloje *Illumina / Grail* santrauką.

¹⁸ Komisijos komunikatas „Regioninės valstybės pagalbos gairės“, OL C 153, 2021 4 29, p. 1.

¹⁹ Komisijos komunikatas, kuriuo dėl Europos strateginių technologijų platformos papildomos Regioninės valstybės pagalbos gairės.

platforma (STEP)²⁰, būtų skiriama didesnė regioninė pagalba – iki 10 procentinių punktų regionuose, atitinkančiuose pagalbos skyrimo reikalavimus pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą (vadinamuosiuose a regionuose), ir 5 procentiniais punktais regionuose, atitinkančiuose pagalbos skyrimo reikalavimus pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą (vadinamuosiuose c regionuose). STEP tikslas – remti ypatingos svarbos technologijų, svarbių žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, taip pat ES strateginiam suverenumui, kūrimą ir gamybą.

Labai svarbus vaidmuo finansuojant ekonomiką, ypač startuolius, MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmones, tenka rizikos finansams. 2024 m. sausio mėn. Komisija valstybėms narėms pateikė **praktines gaires, kaip įvertinti, ar rizikos finansų priemonės yra pagalba**, priimant sprendimą, ar viešosios priemonės, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas įmonėms gauti finansavimą, yra valstybės pagalba²¹.

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo du peržiūrėti *de minimis* pagalbos reglamentai. Trečias *de minimis* pagalbos reglamentas priimtas 2024 m. gruodžio mėn.

Peržiūrėtas **Bendrasis *de minimis* pagalbos reglamentas**²² bus taikomas iki 2030 m. gruodžio 31 d. Pagal jį nedidelėms pagalbos sumoms netaikoma ES valstybės pagalbos kontrolė, nes laikoma, kad jos nedaro poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai ir neiškraipo ar nekelti grėsmės iškraipyti konkurenciją. Išimties viršutinė riba buvo padidinta nuo 200 000 EUR iki 300 000 EUR vienai įmonei per trejų metų laikotarpį. Valstybės narės privalės registruoti *de minimis* pagalbą centriniame registre, nustatytame nacionaliniu arba ES lygmeniu. Ši pareiga bus taikoma nuo 2026 m. sausio 1 d.

2024 m. sausio 1 d. taip pat įsigaliojo peržiūrėtas **Visuotinės ekonominės svarbos paslaugų (VESP) *de minimis* pagalbos reglamentas**²³. *De minimis* pagalbos VESP viršutinė riba buvo padidinta nuo 500 000 EUR iki 750 000 EUR vienai įmonei per trejų metų laikotarpį. Kaip ir pagal Bendrąjį *de minimis* pagalbos reglamentą, valstybės narės privalės registruoti *de minimis* pagalbą VESP centriniame registre, nustatytame nacionaliniu arba ES lygmeniu. Ši pareiga bus taikoma nuo 2026 m. sausio 1 d.

2024 m. gruodžio mėn. Komisija priėmė **Žemės ūkio *de minimis* pagalbos reglamento pakeitimą**²⁴. Iš dalies pakeitus taisykles, valstybės narės gali platesniu mastu paprastai, greitai, tiesiogiai ir veiksmingai remti ūkininkus. Pagrindiniai pokyčiai, nustatyti teisės akto pakeitimu, yra šie: 1) nuo 25 000 EUR iki 50 000 EUR padidinta *de minimis* pagalbos viršutinė riba vienai įmonei per trejus metus, 2) nuo 1,5 proc. iki 2 proc. padidinta atitinkamos valstybės narės žemės ūkio

²⁰ 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukurama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241.

²¹ Praktinės gairės valstybėms narėms. Rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijaus taikymas rizikos finansavimo priemonėms, 2024 m. sausio 26 d.

²² 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/2831 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai, OL L, 2023/2831, 2023 12 15.

²³ 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/2832 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai, skiriamai visuotinės ekonominės svarbos paslaugas teikiančioms įmonėms, OL L, 2023/2832, 2023 12 15.

²⁴ 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1408/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žemės ūkio sektoriuje, OL L 352, 2013 12 24, p. 9.

produkcijos vertės nacionalinė viršutinė riba (didžiausia vienai valstybei narei leistina bendros *de minimis* pagalbos suma), 3) panaikinta sektorinė viršutinė riba (vienos valstybės narės priemonių, skirtų tik vienai produkto rinkai, viršutinė riba), 4) nustatytas privalomas centrinis *de minimis* pagalbos registras nacionaliniu arba Europos lygmeniu, 5) peržiūrėto reglamento galiojimas pratęstas iki 2032 m. gruodžio 31 d.

Šiais trimis reglamentais padidinus *de minimis* pagalbos viršutinę ribą ir sukūrus centrinių *de minimis* pagalbos registrą, taikomos taisyklės gerokai supaprastintos. Dėl padidintų viršutinių ribų valstybės narės gali greičiau ir paprasčiau teikti didesnę paramą, o dėl centrinių registrų sumažėja suinteresuotųjų šalių pareiga teikti informaciją.

Be to, 2024 m. birželio mėn. Komisija paskelbė konsultacijas dėl naujų sausumos ir daugiarūšio transporto taisyklių – **Sausumos ir daugiarūšio transporto gairių** (SDTG) ir **Transporto bendrosios išimties reglamento** (TBIR) – projektų. Pagal TBIR ketinama netaikyti išankstinio pranešimo reikalavimo tam tikrų kategorijų pagalbai geležinkelių, vidaus vandenų ir daugiarūšio transporto sektoriuose. Jis papildys SDTG, kurios pakeis dabartines Geležinkelių gaires²⁵, ir jame bus nustatytos sąlygos, pagal kurias bus vertinamas pagalbos darniajam sausumos transportui, kuriam netaikoma bendroji išimtis, suderinamumas su bendrąja rinka. Šie du taisyklių rinkiniai sudarys išsamų ir atnaujintą pagalbos darniajam sausumos transportui taisyklių rinkinį. Šiuo metu vyksta šių dviejų priemonių peržiūros procesas.

2.3. Valstybės pagalbos politika – atsparumo stiprinimo krizės metu priemonė

Valstybės pagalbos taisyklėmis užtikrinama, kad pagalba būtų skirta rinkos nepakankamumui spręsti, būtų išvengta kompensacijos permokos, privataus finansavimo išstūmimo ir kitų konkurencijos iškraipymų bendrojoje rinkoje. Pastaraisiais metais valstybės pagalbos politika padėjo ES ekonomikai įveikti viena po kitos sekusias krizes ir tapti atsparesne.

Laikinoji valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistema, kuria remiamas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos

2024 m. Komisija toliau taikė **Laikinąją valstybės pagalbos krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis sistemą** (TCTF)²⁶, siekdama remti ES ekonomiką reaguodama į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, taip pat toliau teikti paramą sektoriams, kurie yra svarbiausi perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

Galimybė spartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos, energijos kaupimo ir pramonės gamybos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo schemų plėtrą (TCTF 2.5 ir 2.6 skirsniai) ir priimti priemones, kuriomis toliau spartinamos investicijos, kuriomis prisidedama prie perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos (2.8 skirsnis), išlieka iki 2025 m. pabaigos. Skirsniai, pagal kuriuos valstybės narės gali teikti riboto dydžio pagalbą (TCTF 2.1 skirsnis) ir pagalbą, skirtą

²⁵ Komisijos komunikatas „Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos geležinkelio įmonėms“, OL C 184, 2008 7 22, p. 13–31.

²⁶ Komisijos komunikatas „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“, OL C 101, 2023 3 17, p. 3.

didelėms energijos kainoms kompensuoti (TCTF 2.4 skirsnis), galiojo iki 2024 m. birželio 30 d. 2024 m. gegužės 2 d. Komisija po konsultacijų su valstybėmis narėmis iš dalies pakeitė TCTF, atsižvelgdama į ypatingą įmonių, veikiančių pirminės žemės ūkio gamybos, taip pat žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuose, padėtį. Komisija patvirtino ribotą nuostatų, leidžiančių valstybėms narėms iki 2024 m. gruodžio 31 d. toliau teikti riboto dydžio pagalbą (TCTF 2.1 skirsnis) šiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms, galiojimo pratęsimą²⁷.

2024 m. Komisija pagal TCTF arba pagal jos principus priėmė 127 sprendimus (iš jų – 55 sprendimus dėl pakeitimų), kuriais patvirtino 77 nacionalines priemones, apie kurias pranešė 24 valstybės narės. Bendras biudžetas, apie kurį valstybės narės pranešė Komisijai pagal tokias valstybės pagalbos priemones, sudarė 68,03 mlrd. EUR.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimas

2024 m. Komisija toliau įgyvendino nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, priimtus pagal **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę** (EGADP)²⁸, kuri yra pagrindinis iniciatyvos „NextGenerationEU“²⁹ elementas. Be to, ko siekiama sanglaudos politika ir papildant šios politikos tikslus, EGADP skatina valstybių narių sanglaudą mažindama socialinius ir ekonominius COVID-19 pandemijos padarinius ir remdama žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Dauguma EGADP lėšomis finansuojamų priemonių nėra valstybės pagalba. Didžiąją dalį priemonių, kurios laikomos valstybės pagalba, valstybės narės gali tiesiogiai įgyvendinti pagal bendrosios išimties reglamentą³⁰ arba *de minimis* reglamentą³¹. Tačiau apie tam tikras EGADP lėšomis finansuojamas valstybės pagalbos priemones turi būti pranešama Komisijai, kad ji suteiktų išankstinį leidimą. 2024 m. Komisija priėmė ne mažiau kaip 40 sprendimų dėl valstybės pagalbos, kuriais leista taikyti EGADP lėšomis finansuojamas priemones. Kai kurie iš šių sprendimų buvo susiję su bendriems Europos interesams svarbiais projektais (BEISP), kadangi tam tikrais atvejais EGADP lėšos buvo naudojamos tokiems projektams bendrai finansuoti.

3. Veiksmingas konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas prisidėjo prie ES žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos ir bendrosios rinkos stiprinimo

Konkurencijos taisyklių laikymosi užtikrinimas padeda šalinti kliūtis patekti į bendrąją rinką ir joje plėstis. Rinkos ekonomikoje konkurencingumas neįmanomas be veiksmingos konkurencijos. Konkurencijos taisyklės užtikrina geresnį rinkų veikimą ir rinkos drausmę, todėl atsiranda daugiau

²⁷ Komisijos komunikatas „Laikinosios valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistemos antras pakeitimas“, OL C, C/2024/3113, 2024 5 2.

²⁸ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/IP_22_3131 ir https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lt.

²⁹ https://next-generation-eu.europa.eu/index_lt.

³⁰ Daugiausia – pagal 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, OL L 187, 2014 6 26, p. 1, su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (ES) 2021/1237, OL L 270, 2021 7 29, p. 1.

³¹ Daugiausia – pagal 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos reglamentą (ES) 2023/2831 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai, OL L, 2023/2831, 2023 12 15, p. 1.

inovacijų, investicijų ir labiau diversifikuotų tiekimo grandinių. Taip prisidedama prie skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos, taip pat prie ES ekonomikos atsparumo, be to, remiama ES pramonės politika.

3.1. Sąžiningų bei konkurencingų rinkų išsaugojimas ir bendrosios rinkos stiprinimas

Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas

2024 m. antimonopolinėje srityje Komisija toliau nagrinėjo kelias bylas dėl didelių skaitmeninių bendrovių veiksmų skaitmeninėse rinkose ir taip užtikrino, kad šios bendrovės nepiktnaudžiautų savo įtaka rinkoje. Skaitmeninėms rinkoms būdingi specifiniai bruožai, jose kyla konkrečių problemų dėl vyraujančių verslo modelių ir įprastos rinkos dinamikos. Pavyzdžiui, bendrovės gali įsigyti duomenų ar technologijų, kad padidintų kliūtis patekti į rinką, arba naudoti konkurentų duomenis savo naudai (pavyzdžiui, platformos, atliekančios dvejopą funkciją, t. y. tarpininko ir kartu konkurento).

2024 m. kovo mėn. už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi „iPhone“ ir „iPad“ naudotojų (kartu – „iOS“ naudotojai) naudojamų srautinio muzikos siuntimo programėlių platinimo per parduotuvę „App Store“ rinkoje Komisija bendrovei „Apple“ skyrė daugiau kaip 1,8 mlrd. EUR baudą³². Visų pirma Komisija nustatė, kad bendrovė „Apple“ taikė apribojimus programėlių kūrėjams, neleidžiančius jiems informuoti „iOS“ naudotojų apie alternatyvias ir pigesnes muzikos prenumeratos paslaugas, kurias galima užsisakyti ne per programėlę (draudimo nukreipti nuostatos).

2024 m. lapkričio mėn. Komisija skyrė 797,72 mln. EUR baudą bendrovei „Meta“ už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi³³. Pagrindinis bendrovės „Meta“ produktas yra asmeninis socialinis tinklas „Facebook“. Be to, socialiniame tinkle „Facebook“ siūloma „Facebook Marketplace“, kuri yra klasifikuotų skelbimų internete paslauga, kurios naudotojai gali pirkti ir parduoti prekes. Komisija padarė išvadą, kad bendrovė „Meta“ pažeidė ES antimonopolines taisykles, nes paslaugą „Facebook Marketplace“ susiejo su savo asmeniniu socialiniu tinklu „Facebook“. Kadangi visi „Facebook“ naudotojai turi prieigą prie paslaugos „Facebook Marketplace“ ir su ja susiduria, nesvarbu, ar jie to nori, ar ne, tai suteikia „Facebook Marketplace“ didelių pranašumų, su kuriais konkurentai negali lygintis. Be to, „Facebook“ vienašališkai nustato nesąžiningas prekybos sąlygas kitiems „Meta“ platformų reklamos užsakovams, ypač socialiniuose tinkluose „Facebook“ ir „Instagram“. Tai leidžia bendrovei „Meta“ naudoti kitų reklamos užsakovų sukurtus su reklama susijusius duomenis tik „Facebook Marketplace“ naudai.

2024 m. birželio mėn. Komisija informavo bendrovę „Microsoft“ apie savo preliminarą nuomonę, kad bendrovė pažeidė SESV 102 straipsnį, nes susiejo savo bendravimo ir bendradarbiavimo produktą „Teams“ su populiariomis našumo programomis, įtrauktomis į verslui skirtus programų rinkinius „Office 365“ ir „Microsoft 365“³⁴.

Komisija ne tik tyrė didelių skaitmeninių bendrovių elgesį rinkoje, bet ir kovojo su antikonkurencine veikla daugelyje kitų sektorių, pavyzdžiui, mobiliųjų telefonų ir drabužių.

³² Byla AT.40437 – Apple – App Store Practices (music streaming).

³³ Byla AT.40684 – Facebook Marketplace.

³⁴ Byla AT.40721 – Microsoft Teams ir AT.40873 – Microsoft Teams II.

2024 m. lapkričio mėn. Komisija pradėjo oficialų tyrimą, ar bendrovė „*Corning*“, kuri yra viena pagrindinių rankiniams elektroniniams prietaisams skirto nedūžtančio stiklo gamintoja, galėjo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi pasaulinėje tokių prietaisų rinkoje³⁵. Komisija tiria, ar bendrovė „*Corning*“ sudarė antikonkurencinius išimtinis tiekimo susitarimus su mobiliųjų telefonų gamintojais ir su bendrovėmis, kurios perdirba šiam tikslui skirtą stiklo žaliavą. Komisija yra susirūpinusi, kad susitarimai, kuriuos bendrovė „*Corning*“ sudarė su mobiliųjų telefonų gamintojais ir stiklo žaliavos perdirbėjais, galėjo išstumti konkurentus iš didelių rinkos segmentų ir taip sumažinti klientų pasirinkimą, padidinti kainas ir slopinti naujoves, o tai pakenkė vartotojams.

2024 m. lapkričio mėn. Komisija skyrė 5,7 mln. EUR baudą mados namams „*Pierre Cardin*“ ir didžiausiam jų licenciatui „*Ahlers*“ už ES konkurencijos teisės pažeidimą³⁶. Komisija nustatė, kad bendrovės „*Pierre Cardin*“ ir „*Ahlers*“ pažeidė SESV 101 straipsnį, nes ribojo pasyvų „*Pierre Cardin*“ licencijuotų gaminių pardavimą ES ir ribojo pirkėjų, kuriems tokie gaminiai gali būti parduodami, skaičių. Bendrovių „*Pierre Cardin*“ ir „*Ahlers*“ elgesys neteisėtai suskaidė bendrąją rinką, nes neleido vartotojams pirkti radus geresnį pasiūlymą ir pasinaudoti didesniu pasirinkimu.

2024 m. Komisija toliau tyrė maisto sektorių, kuris yra labai svarbus ES piliečiams. Infliacijos skatinamas maisto produktų kainų augimas yra vienas iš svarbių veiksnių, lemiančių pragyvenimo išlaidų augimą ES.

2024 m. gegužės mėn. Komisija bendrovei „*Mondelez*“ skyrė 337,5 mln. EUR baudą už trukdymą vykdyti tarpvalstybinę prekybą šokoladu, sausainiais ir kavos produktais³⁷. Bendrovė „*Mondelez*“ buvo sudariusi 22 susitarimus pažeisdama SESV 101 straipsnį ir piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi pažeisdama SESV 102 straipsnį.

2024 m. sausio mėn. Komisija priėmė prieštaravimo pareiškimą dėl įtariamo Norvegijos lašišų kartelio³⁸. Norvegijai tenka daugiau kaip pusė visame pasaulyje išauginamos atlantinių lašišų produkcijos, o ES bendrovės yra pagrindinės jos pirkėjos. Komisija įtaria, kad *Norvegijos lašišų augintojai* galėjo pažeisti ES antimonopolines taisykles, nes slapta susitarė iškraipyti konkurenciją Norvegijoje išaugintų atlantinių lašišų neatidėliotinų pardavimo sandorių ES rinkoje.

Be to, Komisija toliau dėjo pastangas užtikrinti, kad farmacijos produktai būtų prieinami visiems. Užtikrindama konkurencijos taisyklių laikymąsi, Komisija išlaikė ir plėtė gydymo pasirinkimo galimybes ir skatino inovacijas, dėl kurių kuriami nauji ir geresni vaistai, o tai buvo naudinga nacionalinėms sveikatos priežiūros sistemoms, vaistinėms, pacientams ir galiausiai vartotojams apskritai.

Šiuo tikslu 2024 m. liepos mėn. Komisija patvirtino teisiškai privalomus įsipareigojimus, kuriuos pasiūlė bendrovė „*Vifor*“, kad būtų sprendžiamas klausimas dėl įtariamo Sąjungoje artimiausio

³⁵ Byla AT.40728 – *Corning*.

³⁶ Byla AT.40642 – *Pierre Cardin / Ahlers*.

³⁷ Byla AT.40632 – *Mondelez – Trade restrictions*.

³⁸ Byla AT.40606 – *Farmed Atlantic Salmon*.

konkuruojančio intraveninio gydymo geležimi naudojant bendrovės „Pharmacosmos“ vaistą „Monofer“, menkinimo³⁹. Bendrovė „Vifor“ įsipareigojo vykdyti išsamią ir daugiakanalę komunikacijos kampaniją, kad ištaisytų ir panaikintų anksčiau paskleistos galimai klaidinančios informacijos apie vaisto „Monofer“ saugumą poveikį. Be to, bendrovė „Vifor“ pažadėjo 10 metų nedalyvauti išorės reklaminėje ir medicininėje komunikacijoje, menkinančioje vaisto „Monofer“ saugumą.

2024 m. spalio mėn. Komisija skyrė 462,6 mln. EUR baudą pasaulinei farmacijos bendrovei „Teva“ už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi vilkinant konkurenciją su bendrovės labai populiariu vaistu „Copaxone“ (glatiramerio acetatu), skirtu išsėtinei sklerozei gydyti⁴⁰. Iki 2015 m. bendrovė „Teva“ turėjo pagrindinį glatiramerio acetato patentą. Komisija nustatė, kad bendrovė „Teva“ dirbtinai išplėtė glatiramerio acetato patentinę apsaugą, sukurdamą antrinių patentų tinklą, susijusį su gamybos procesu ir dozavimo režimu, ir vėliau juos naudojo prieš konkurentus, dėl to užsitęsė teisiniai ginčai ir buvo trukdoma konkurentų vaistams patekti į rinką. Be to, bendrovė „Teva“ nuolat skleidė klaidinančią informaciją apie konkuruojančio produkto saugumą, veiksmingumą ir terapinį lygiavertiškumą, palyginti su vaistu „Copaxone“, kad trukdytų konkuruojančio produkto patekimui į rinką ir naudojimui. Bendrovė „Teva“ piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi glatiramerio acetato rinkose Belgijoje, Čekijoje, Ispanijoje, Italijoje, Lenkijoje, Nyderlanduose ir Vokietijoje. Žalingą bendrovės „Teva“ antikurencinio elgesio poveikį patvirtina tai, kad į rinką patekus konkuruojančiam produktui, glatiramerio acetato kainos sumažėjo iki 80 proc.

³⁹ Byla AT.40577 – Vifor – IV iron products.

⁴⁰ Byla AT.40588 – TEVA – Copaxone.

Reglamentu Nr. 1/2003 Komisijai suteikti įgaliojimai iš anksto nepranešus atlikti patikrinimus įmonių, įtariamų pažeidus ES konkurencijos taisykles, patalpose. 2024 m. Komisija iš anksto nepranešusi atliko patikrinimus keliuose sektoriuose, pavyzdžiui, padangų (du kartus)⁴¹, duomenų centrų statybos⁴² ir finansinių paslaugų⁴³. 2024 m. birželio mėn. Komisija skyrė 15,9 mln. EUR baudą bendrovėms „International Flavors & Fragrances Inc.“ ir „International Flavors & Fragrances IFF France SAS“ už tai, kad jos trukdė Komisijos tyrimui ir patikrinimo metu ištrinė duomenis iš mobiliojo telefono⁴⁴.

2024 m. Teisingumo Teismas ir Bendrasis Teismas priėmė keletą svarbių sprendimų, susijusių su Komisijos antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimo veikla, ir patvirtino keletą svarbiausių pastaraisiais metais Komisijos priimtų sprendimų:

Bendrasis Teismas iš esmės patvirtino Komisijos bendrovei „Qualcomm“ skirtą baudą

2019 m. Komisija priėmė sprendimą, kuriame padarė išvadą, kad lustų gamybos bendrovė „Qualcomm“ piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, nes dviem savo pagrindiniams klientams – bendrovėms „Huawei“ ir ZTE – tiekė universaliosios judriojo ryšio sistemos (UMTS) lustus už mažesnę kainą, kad išstumtų su ja konkuruojančią bendrovę „Icera“. Komisija atitinkamą rinką apibrėžė kaip atskirųjų ir integruotųjų su UMTS technologija suderinamų pagrindinių dažnių juostų lustų rinką. Komisija nustatė, kad bent jau nuo 2009 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d. pasaulio mastu bendrovė „Qualcomm“ užėmė dominuojančią padėtį rinkoje, ir skyrė jai 242 042 000 EUR baudą. Savo skunde bendrovė „Qualcomm“ prašė Bendrojo Teismo panaikinti visą Komisijos sprendimą arba iš esmės sumažinti baudos dydį. 2024 m. rugsėjo 18 d. sprendimu Bendrasis Teismas atmetė bendrovės „Qualcomm“ skundą, išskyrus pagrindą, susijusį su baudos apskaičiavimu. Teismas nustatė, kad Komisija nepagrįstai nukrypo nuo 2006 m. baudų nustatymo metodo gairėse nustatytos metodikos. Todėl Bendrasis Teismas sumažino bendrovei „Qualcomm“ skirtą baudą iki 238 732 659 EUR⁴⁵.

Teisingumo Teismas paliko galioti Komisijos sprendimą, priimtą byloje „Google Shopping“

2017 m. sprendime Komisija nustatė, kad bendrovė „Google“ bendrųjų paieškos rezultatų puslapiuose pirmenybę teikė savo kainų palyginimo paslaugos rezultatams, o ne konkuruojančių kainų palyginimo paslaugų rezultatams. Savo rezultatus bendrovė „Google“ pateikdavo pagrindinėje pozicijoje langeliuose, prie kurių buvo nurodoma vaizdinė ir tekstinė informacija. Konkuruojančių kainų palyginimo paslaugų paieškos rezultatai, priešingai, buvo rodomi kaip paprasti bendrieji rezultatai, pateikiami kaip mėlynos nuorodos. Bendrovė „Google“ taip elgėsi 13 Europos ekonominės erdvės šalių. Komisija padarė išvadą, kad bendrovė „Google“ dėl savo išstumiamojo elgesio piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi bendrųjų interneto paieškų ir specializuotų prekių paieškų rinkose, ir skyrė 2 424 495 000 EUR baudą. Bendrovė „Google“ ir jos patronuojančioji bendrovė „Alphabet“ apskundė Komisijos sprendimą Bendrajam Teismui. 2021 m. lapkričio mėn. sprendimu Bendrasis Teismas iš esmės atmetė skundą ir paliko galioti

⁴¹ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_561 ir https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_24_3365.

⁴² Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5926.

⁴³ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_4832.

⁴⁴ Byla AT.40882 – IFF – Deletion of data.

⁴⁵ 2024 m. rugsėjo 18 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Qualcomm / Komisija*, T-671/19.

baudą. Bendrovėms „Google“ ir „Alphabet“ apskundus šį teismo sprendimą, Teisingumo Teismas taip pat paliko galioti Komisijos sprendimą⁴⁶. Teisingumo Teismas nurodė, kad iš principo tai, jog dominuojanti įmonė savo produktams ar paslaugoms taiko palankesnes sąlygas nei konkurentams, savaime negali būti laikoma piktnaudžiavimu. Tačiau Teisingumo Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į rinkos ypatumus ir konkrečias bylos aplinkybes, bendrovės „Google“ elgesys buvo diskriminacinis ir nelaikytinas pranašumais grindžiama konkurencija. Teisingumo Teismas paliko galioti Komisijos paskirtą baudą.

Bendrasis Teismas panaikino Komisijos sprendimą byloje „Google AdSense“

2024 m. rugsėjo 18 d. Bendrasis Teismas panaikino Komisijos sprendimą byloje „*Google AdSense*“⁴⁷. Komisija savo sprendime nustatė, kad bendrovė „Google“ piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, nes į paslaugų sutartį, kurią bendrovė „Google“ naudojo savo reklamos platformai „AdSense“, įtraukė išskirtinumo sąlygą, pateikimo sąlygą ir išankstinio leidimo sąlygą, siekdama apriboti arba neleisti rodyti konkuruojančių paslaugų skelbimus. Po to bendrovė „Google“ minėtas sąlygas išbraukė arba pakeitė. Nors Bendrasis Teismas pritarė daugumai Komisijos išvadų, jis panaikino Komisijos sprendimą skirti bendrovei „Google“ beveik 1,5 mlrd. EUR baudą, nes Komisija, vertindama visų trijų sąlygų taikymo sritį ir trukmę, neatsižvelgė į visas svarbias aplinkybes. Todėl Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad Komisija neįrodė, jog kiekviena sąlyga buvo savarankiškas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi ir kad jos kartu sudarė vieną tęstinį SESV 102 straipsnio pažeidimą.

Susijungimų kontrolė

2024 m. Komisija toliau vykdė susijungimų kontrolės taisyklių laikymosi užtikrinimą, kad apsaugotų įmones ir vartotojus ne tik nuo kainų didėjimo, bet ir nuo kitų svarbių konkurencijos parametrų, kaip antai kokybė, pasirinkimas ir inovacijos, pablogėjimo daugelyje svarbių ES ekonomikos sričių. Susijungimų kontrolė apsaugo nuo pernelyg didelės įtakos rinkoje įgijimo, konkurencinių galimybių ribojimo ir rinkos dalyvių pašalinimo iš rinkos, taip padėdama įgyvendinti Komisijos prioritetus.

2024 m. Komisija ir toliau aktyviai vykdė susijungimų priežiūrą. Komisija priėmė 398 sprendimus dėl susijungimų įvairiuose sektoriuose, palyginti su 333 sprendimais 2023 m. Didžioji dauguma koncentracijų (351) buvo patvirtintos pagal supaprastintą procedūrą. Komisija įsikišo⁴⁸ į dešimt siūlomų įsigijimo sandorių, iš kurių aštuoni buvo patvirtinti su tam tikromis sąlygomis. 2024 m. draudimų nebuvo, tačiau dviejų susijungimų, apie kuriuos buvo pranešta, šalys atsisakė ir juos atšaukė antrajame etape⁴⁹. Toliau apibendrinamos bylos, dėl kurių buvo priimtas sprendimas leisti vykdyti koncentraciją priisiimant išipareigojimus, pradedant trimis bylomis, užbaigtomis atlikus išsamius tyrimus.

2024 m. vasario mėn. Komisija su tam tikromis sąlygomis patvirtino bendrovės „*Korean Air*“ pasiūlymą įsigyti bendrovę „*Asiana Airlines*“⁵⁰. Komisija buvo susirūpinusi, kad sandoris pakenktų

⁴⁶ 2024 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Google ir Alphabet / Komisija (Google Shopping)*, C-48/22 P, EU:C:2024:726.

⁴⁷ 2024 m. rugsėjo 18 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Google ir Alphabet / Komisija (Google AdSense for Search)*, T-334/19, ECLI:EU:T:2024:634.

⁴⁸ Įsikišimas susijungimų bylose apima sprendimus neleisti vykdyti koncentracijos, susijungimus, kuriuos leista vykdyti taikant taisomąsias priemones, taip pat atšaukimą antrajame etape.

⁴⁹ Byla M.10920 – *Amazon / iRobot* ir byla M.11109 – *IAG / AIR EUROPA*.

⁵⁰ Byla M.10149 – *Korean Airlines / Asiana Airlines*.

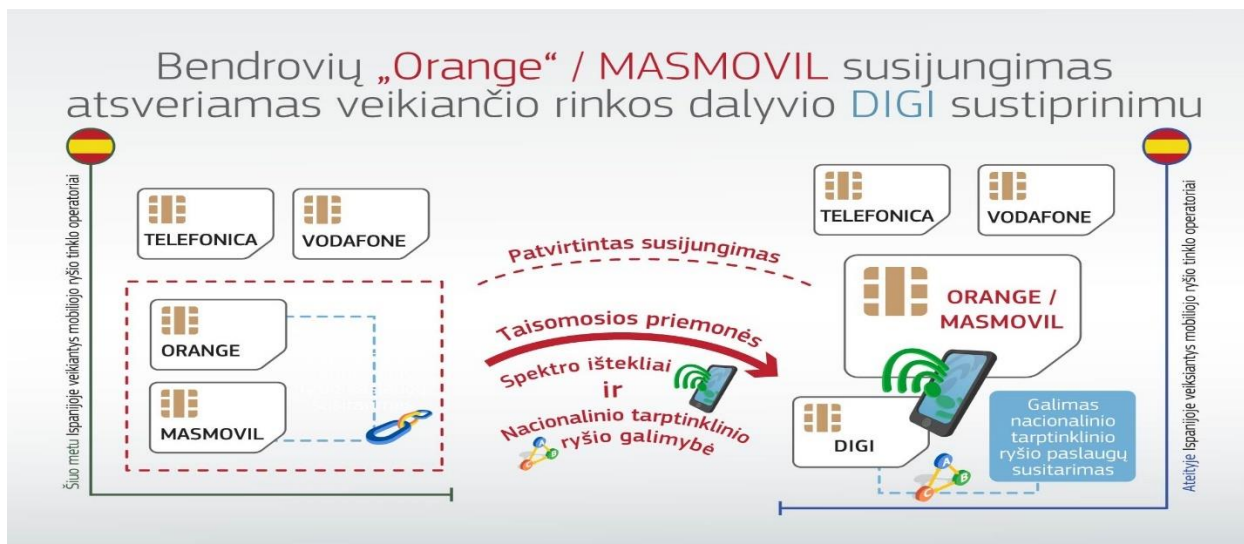
konkurencijai krovinių vežimo oro transportu tarp ES ir Pietų Korėjos ir keleivių vežimo oro transportu keturiais maršrutais tarp Seulo ir tam tikrų ES šalių rinkose. Siekdama išspręsti Komisijos nurodytas konkurencijos problemas, bendrovė „Korean Air“ pasiūlė parduoti bendrovės „Asiana“ pasaulinį krovinių lėktuvų verslą ir suteikti konkuruojančiai oro transporto bendrovei „T'Way“ prieigą prie reikiamų išteklių, kad ji galėtų pradėti vykdyti skrydžius keturiais sutampančiais maršrutais.

2024 m. liepos mėn. Komisija leido bendrovei „Lufthansa“ ir *Italijos ekonomikos ir finansų ministerijai* (MEF) įsigyti bendrą bendrovės ITA kontrolę su tam tikromis sąlygomis⁵¹. Siekdamas išspręsti Komisijos nurodytas konkurencijos problemas, bendrovė „Lufthansa“ ir MEF pasiūlė i) suteikti vienai ar dviem konkuruojančioms oro transporto bendrovėms prieigą prie reikiamų išteklių, kad jos galėtų pradėti vykdyti skrydžius be persėdimo tarp Romos ar Milano ir tam tikrų Vidurio Europos oro uostų, taip pat užtikrinti, kad viena iš šių oro transporto bendrovių turėtų galimybę naudotis bendrovės ITA vidaus tinklu ir siūlyti netiesioginį susisiekimą tarp tam tikrų Vidurio Europos oro uostų ir tam tikrų Italijos miestų, išskyrus Romą ir Milaną, ii) sudaryti susitarimus su konkurentais, kad padidintų jų konkurencingumą atitinkamuose tolimųjų skrydžių maršrutuose, pavyzdžiui, sudarant bendrąsias oro transporto bendrovių sutartis arba apsieičiant laiko tarpais, ir iii) perėmėjams perduoti trumpųjų skrydžių maršrutų, jungiančių Italiją su Vidurio Europos šalimis, pakilimo ir nusileidimo laiko tarpusius Linatės oro uoste (Milane).

2024 m. vasario mėn. Komisija su tam tikromis sąlygomis pritarė pasiūlymui Ispanijoje įsteigti bendrovių „Orange“ ir „MásMóvil“ bendrąją įmonę⁵². Bendrovės pasiūlė „MásMóvil“ perleisti konkuruojančiai bendrovei „Digi“ turimą judriojo ryšio spektrą trijose dažnių juostose (dviejose vidutinių dažnių juostose ir vienoje aukštų dažnių juostoje). Tai padės bendrovei „Digi“ sukurti savo tinklą ir užtikrins didelį konkurencinį spaudimą bendrajai įmonei. Be to, bendrovės sudarys neprivalomą nacionalinio tarptinklinio ryšio susitarimą. Tuomet bendrovė „Digi“ galės nuspręsti, ar nori naudotis neprivaloma tarptinklinio ryšio sutartimi.

⁵¹ Byla M.11071 – *Deutsche Lufthansa* / MEF / ITA.

⁵² Byla M.10896 – *Orange* / MásMóvil / JV.

Šaltinis – Europos Komisija

Penkios bylos buvo baigtos po pradinio tyrimo, Komisijai priėmus sprendimą leisti vykdyti koncentraciją su sąlyga, kad pranešančiosios šalys prisiims įsipareigojimus. 2024 m. vasario mėn. Komisija su tam tikromis sąlygomis patvirtino bendrovės CMA CGM pasiūlymą įsigyti bendrovę „Bolloré Logistics“⁵³. Abi bendrovės atlieka svarbų vaidmenį pasauliniuose logistikos ir transporto sektoriuose. Šalys pasiūlė parduoti visą bendrovės „Bolloré Logistics“ veiklą Gvadelupoje, Martinikoje, Sen Martene ir Prancūzijos Gvianoje, taip pat tam tikrą turtą Prancūzijos žemyninėje dalyje, susijusį su parduodama veikla. Šiomis taisomosiomis priemonėmis buvo siekiama išspręsti konkurencijos problemas, pirmiausia susijusias su Prancūzijos užjūrio teritorijų ir Prancūzijos žemyninės dalies logistikos rinka.

2024 m. birželio mėn., atlikusi pirmojo etapo tyrimą, Komisija su tam tikromis sąlygomis patvirtino bendrovės „Cooper“ pasiūlymą įsigyti bendrovės „Viatris“ Europos nereceptinių vaistų verslą⁵⁴. Siekdamas išspręsti Komisijos nurodytas konkurencijos problemas, šalys įsipareigojo parduoti teises, nuosavybės teisę ir turtinius interesus, susijusius su kūdikiams skirtu vaistu nuo vidurių užkietėjimo „Bebegel“ ir su ausų sieros šalinimo produktu „Otowaxol“. Komisija padarė išvadą, kad pardavimu visiškai išsprendžiamos konkurencijos problemos, nes sudaromos galimybės naujiems konkurentams ateiti į šių produktų rinkas ir jose plėstis kaip gyvybingiems konkurentams.

2024 m. rugpjūčio mėn. Komisija su tam tikromis sąlygomis leido bendrovei „Bunge“ įsigyti bendrovę „Viterra“⁵⁵. Abi bendrovės yra pasaulinės žemės ūkio bendrovės, veikiančios visoje žemės ūkio vertės grandinėje nuo pasėlių auginimo iki maisto produktų, pašarų ir degalų tiekimo. Komisijos tyrimas parodė, kad bendrovės „Bunge“ ir „Viterra“ turi didelę įtaką rinkoje pradinės grandies ūkininkams ir klientams visose rapsų ir saulėgrąžų sėklų vertės grandinėse Vidurio Europoje.

⁵³ Byla M.11143 – Bolloré Logistics / CMA CGM.

⁵⁴ Byla M.11383 – Viatris / Cooper.

⁵⁵ Byla M.11204, Bunge / Viterra.

Komisijos leidimas suteiktas su sąlyga, kad bus perleisti bendrovės „Viterra“ pradinės gamybos ir perdirbimo ištekliai bei darbuotojai Vengrijoje ir Lenkijoje.

2024 m. spalio mėn. Komisija su tam tikromis sąlygomis leido bendrovei „JD Sports“ įsigyti bendrovę „Courir“⁵⁶. Abi bendrovės vykdo įvairių prekės ženklų sporto prekių mažmeninės prekybos veiklą, tiksliau, mažmeninę prekybą laisvalaikio sporto avalyne ir drabužiais keliose EEE šalyse. Komisija nustatė, kad dėl susijungimo keliose Prancūzijos ir Portugalijos vietos rinkose būtų įgytos didelės bendros rinkos dalys, o tai lemtų mažesnę konkurenciją, didesnes kainas ir mažesnę pasirinkimą vartotojams šiose vietos rinkose. Komisijos leidimas suteiktas su sąlyga, kad visos bendrovės „Courir“ parduotuvės Portugalijoje ir kelios parduotuvės tam tikrose Prancūzijos vietos rinkose bus parduotos bendrovei „Snipes“, kuri yra tiesioginė šalių konkurentė.

2024 m. spalio mėn. Komisija su tam tikromis sąlygomis leido bendrovei „Eiffage“ įsigyti bendrovę EQOS⁵⁷. Bendrovės EQOS ir „Eiffage“, kurių būstinės yra atitinkamai Vokietijoje ir Prancūzijoje, užsiima tolimojo nuotolio geležinkelio linijų kontaktinių tinklų ir orinių kontaktinių linijų įrengimu ir priežiūra, be kita ko, Belgijoje. Komisija nustatė, kad dėl susijungimo padidėtų kainos, suprastėtų kokybė ir sumažėtų naujovių, o tai pakenktų Belgijos geležinkelių infrastruktūros valdymui ir galiausiai vartotojams. Sprendimas priimtas su sąlyga, kad bendrovė „EQOS Belgium“ bus parduota. Tai suteiks galimybę nepriklausomam rinkos dalyviui daryti naują konkurencinį spaudimą rinkoje. 2024 m. gruodžio mėn. Komisija patvirtino Belgijos bendrovę „Stadsbader“, veikiančią geležinkelių infrastruktūros sektoriuje, kaip bendrovės „EQOS Belgium“ pirkėją.

Bendrasis Teismas paliko galioti Komisijos sprendimą, kuriuo bendrovei „Vodafone“ leidžiama įsigyti bendrovės „Liberty Global“ telekomunikacijų veiklą Vokietijoje, Čekijos Respublikoje, Vengrijoje ir Rumunijoje.

2019 m. liepos mėn. Komisija leido bendrovei „Vodafone“ įsigyti bendrovę „Liberty Global“ su sąlyga, kad bus prisiimti tam tikri įsipareigojimai. Vokietijoje sandoris apėmė televizijos ir plačiajuosčio interneto paslaugas teikiančios bendrovės „Unitymedia“ išskirtinės kontrolės įsigijimą. Trys Vokietijos bendrovės – „Deutsche Telekom“, „Tele Columbus“ ir „NetCologne“ – Komisijos sprendimą apskundė. Bendrasis Teismas skundą atmetė. Savo sprendime Komisija nustatė, kad iki sandorio susijungiančios įmonės nebuvo nei faktiniai, nei potencialūs konkurentai Vokietijos televizijos signalų perdavimo paslaugų mažmeninio teikimo rinkose. Bendrasis Teismas šią išvadą patvirtino, todėl Komisija galėjo teisėtai nuspręsti, kad koncentracija nebus esminė kliūtis veiksmingai konkurencijai.

Teisingumo Teismas panaikino Komisijos sprendimus dėl jurisdikcijos byloje *Illumina / GRAIL*

Panaikindamas Bendrojo Teismo sprendimą, Teisingumo Teismas 2024 m. rugsėjo 3 d. sprendimu⁵⁸ panaikino Komisijos sprendimus⁵⁹ pagal ES susijungimų reglamento 22 straipsnio 3 dalį išnagrinėti, kaip bendrovė „Illumina“ įsigijo bendrovę GRAIL⁶⁰. Atsižvelgdama į gero administravimo principą, Komisija

⁵⁶ Byla M.11159, *JD Sports / Groupe Courir*.

⁵⁷ Byla M.11577, *Eiffage / Eqs*.

⁵⁸ 2024 m. rugsėjo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Illumina ir Grail / Komisija*, sujungtos bylos C-611/22 P ir C-625/22, ECLI:EU:C:2024:677.

⁵⁹ 2021 m. kovo mėn. Prancūzijos konkurencijos tarnyba, remdamasi Susijungimų reglamento 22 straipsniu, siekė perduoti Komisijai klausimą dėl bendrovės „Illumina“ pasiūlymo įsigyti bendrovę GRAIL. 2022 m. balandžio 19 d. Komisija priėmė kreipimąsi pagal 22 straipsnį. Vėliau prie prašymo perduoti klausimą prisijungė Nyderlandų, Belgijos, Graikijos, Islandijos ir Norvegijos nacionalinės konkurencijos institucijos.

⁶⁰ Byla M.10188 – *Illumina / GRAIL*.

vėliau atšaukė visus sprendimus, priimtus remiantis prielaida, kad ji turėjo jurisdikciją nagrinėti bendrovių „Illumina“ ir GRAIL susijungimą⁶¹. 2022 m. rugsėjo mėn. Komisija neleido vykdyti sandorio kilus susirūpinimui, kad jis turės didelį antikonkurencinį poveikį, nes slopins inovacijas ir mažins pasirinkimo galimybes kraujo pagrindu atliekamų ankstyvosios vėžio diagnostikos testų rinkoje.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad „Komisija neturi teisės skatinti ar priimti nacionalinių konkurencijos institucijų prašymų dėl siūlomų koncentracijų, neturinčių europinio aspekto, jei tos institucijos nėra kompetentingos nagrinėti šias siūlomas koncentracijas pagal savo nacionalinę teisę“.

Atsižvelgdama į šį sprendimą, Komisija atšaukė savo 2021 m. gaires dėl ES susijungimų reglamento 22 straipsnio, kuriose valstybės narės buvo skatinamos perduoti tam tikro pobūdžio bylas, net jei jos neatitinka ES susijungimų kontrolei taikomų apyvartos ribų. Be to, Komisija nurodė, kad valstybių narių pagal Susijungimų reglamento 22 straipsnį pateiktus prašymus ji toliau priims tik tais atvejais, kai valstybės narės yra kompetentingos nagrinėti koncentraciją pagal savo nacionalines taisykles arba apskritai nėra nustačiusios susijungimų kontrolės tvarkos. Komisija taip pat pareiškė, kad ji svarstys tolesnius veiksmus siekdama užtikrinti, kad galėtų peržiūrėti atvejus, kai siūloma koncentracija gali turėti neigiamą poveikį konkurencijai ES, tačiau neatitinka ES susijungimų reglamento pranešimo ribų⁶².

Valstybės pagalbos kontrolė

Investicijos į skaitmeninę infrastruktūrą, technologijas ir paslaugas yra pagrindinis ekonomikos augimo veiksnys ne tik skaitmeniniame sektoriuje, bet ir visoje ekonomikoje. Tokios investicijos yra būtinos, kad būtų pasiekti Skaitmeninio dešimtmečio politikos programoje nustatyti politikos tikslai⁶³. Valstybės parama rizikingoms investicijoms į skaitmeninę sritį gali būti reikalinga siekiant pašalinti rinkos nepakankamumą (t. y. kai įgyvendinant tik privačias iniciatyvas investicijų lygis visuomenės požiūriu būtų per mažas).

2024 m. balandžio mėn. Komisija patvirtino Slovakijos planus kompensuoti skaitmeninės antžeminės televizijos tinklo operatoriaus „Towercom“ tiesiogines išlaidas, patirtas dėl 700 MHz dažnių juostos atlaisvinimo⁶⁴. Bendrovė „Towercom“ gaus 11,7 mln. EUR kompensaciją. Tai pagrįsta Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu, kuriuo siekiama iki 2020 m. birželio mėn. atlaisvinti 700 MHz dažnių juostą judriojo ryšio reikmėms⁶⁵ ir leidžiama pagal valstybės pagalbos taisykles skirti tinkamą kompensaciją antžeminės televizijos tinklo operatoriams.

2024 m. gegužės mėn. Komisija patvirtino 2 mlrd. EUR vertės Italijos valstybės pagalbos priemonę, skirtą bendrovei „STMicroelectronics“, kuri ketina statyti ir eksploatuoti integruotą silicio karbido energijos įrenginių lustų gamyklą Katanijoje (Sicilija), paremti⁶⁶. Projektas grindžiamas

⁶¹ Tai yra: i) 2021 m. liepos 22 d. priimtą sprendimą pradėti antrojo etapo tyrimą dėl bendrovės „Illumina“ pasiūlymo įsigyti bendrovę GRAIL (M.10188), ii) 2022 m. rugsėjo 6 d. priimtą sprendimą neleisti bendrovei „Illumina“ įsigyti bendrovės GRAIL (M.10188), iii) du sprendimus dėl laikinųjų priemonių, priimtus 2021 m. spalio 29 d. (M.10493) ir 2022 m. spalio 28 d. (M.10938), iv) 2023 m. spalio 12 d. priimtą sprendimą, kuriuo nurodomos atkuriamosios priemonės, kuriomis bendrovė „Illumina“ turi panaikinti bendrovės GRAIL įsigijimą (M.10939), ir v) 2023 m. liepos 12 d. priimtą sprendimą, kuriuo bendrovėms „Illumina“ ir GRAIL skiriama bauda už tai, kad jos vykdė susijungimą negavusios Komisijos patvirtinimo (M.10483).

⁶² 2024 m. rugsėjo 3 d. Vykdomosios Komisijos pirmininko pavaduotojos M. Vestager pareiškimas, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_24_4525.

⁶³ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/2481, kuriuo nustatoma 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa.

⁶⁴ Byla SA.55953 – Slovakia – Compensation to Towercom for the costs resulting from the release of the 700 MHz band.

⁶⁵ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2017/899 dėl 470–790 MHz dažnių juostos naudojimo Sąjungoje, L 138/131.

⁶⁶ Byla SA.107594 – Italy – Catania Campus – STMicroelectronics S.r.l.

technologijomis, kurios buvo ir bus kuriamos įgyvendinant bendriems Europos interesams svarbius projektus (BEISP) mikroelektronikos mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje⁶⁷. Ši priemonė sustiprins ES tiekimo saugumą, atsparumą ir skaitmeninę nepriklausomybę puslaidininkų technologijų srityje, atsižvelgiant į komunikate „Europos lustų aktas“ nustatytus tikslus⁶⁸.

Kai kuriais atvejais Komisija padarė išvadą, kad paramos priemonės neatitiko ES valstybės pagalbos taisyklių.

Pavyzdžiui, 2024 m. Komisija įvertino Rumunijos įgyvendintą bendrovės „Blue Air“ restruktūrizavimo planą. Nuo 2019 m. Rumunijos oro transporto bendrovė „Blue Air“ turėjo finansinių sunkumų. 2020 m. Rumunija suteikė valstybės garantiją, kad kompensuotų oro transporto bendrovei žalą, kurią tiesiogiai sukėlė koronavirusas, ir valstybės garantiją dėl sanavimo paskolos. Valstybės parama sunkumų patiriančioms įmonėms turi būti paremta perspektyviais planais, kad būtų užtikrintas ilgalaikis pagalbos gavėjo gyvybingumas. 2024 m. vasario mėn. Komisija padarė išvadą, kad įgyvendintas bendrovės „Blue Air“ restruktūrizavimo planas neatitiko ES valstybės pagalbos taisyklių⁶⁹.

2024 m. birželio mėn. Komisija padarė išvadą, kad Vengrijos planas remti naujos automobilių komponentų gamyklos statybą Šiaurės Vengrijoje neatitiko ES valstybės pagalbos taisyklių⁷⁰. Regioninė pagalba turi skatinti įmonę vykdyti papildomą veiklą nepalankioje padėtyje esančioje vietovėje, o šiuo atveju šis reikalavimas nebuvo įvykdytas. Komisija padarė išvadą, kad Vengrija neįrodė, jog pagalba buvo lemiamas veiksnys pagalbos gavėjui priimant sprendimą investuoti Vengrijoje.

2024 m. balandžio mėn. Komisija padarė išvadą, kad Čekijos parama investicijoms, 2017 m. ir 2018 m. suteikta tam tikroms didelėms Čekijos žemės ūkio bendrovėms, neatitiko ES valstybės pagalbos taisyklių⁷¹. Čekija turi susigrąžinti nesuderinamą valstybės pagalbą. Pagalba buvo grindžiama anksčiau galiojusių Žemės ūkio bendrosios išimties reglamentu⁷², pagal kurį pagalba gali būti teikiama tik MVĮ. Čekijos valdžios institucijos kai kuriuos pagalbos gavėjus klaidingai priskyrė MVĮ, nors iš tikrųjų jie buvo didelės įmonės.

Inovacijos yra vienas iš pagrindinių konkurencingumo veiksnių. Valstybės pagalbos taisyklės leidžia valstybėms narėms viešuoju finansavimu remti pažangiausių technologijų kūrimą. Šiam tikslui tarnauja BEISP. Jie leidžia valstybėms narėms sutelkti valstybės išteklius strateginiuose sektoriuose

⁶⁷ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_6862 ir https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_3087.

⁶⁸ 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1781, kuriuo nustatoma Europos puslaidininkų ekosistemoms stiprinimo priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/694, (Lustų aktas), OL L 229, 2023 9 18, p. 1.

⁶⁹ Byla SA.62829 – *Romania – Blue Air*.

⁷⁰ Byla SA.63470 – *Hungary – LIP – Regional investment aid to Rubin NewCo 2021 Kft.*

⁷¹ Bylos SA.50787 ir SA.50837 – *Czechia – Aid for restructuring of orchards and aid for the construction of drip irrigation in orchards, hop fields, vineyards and nurseries.*

⁷² 2014 m. birželio 25 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 702/2014, kuriuo skelbiama, kad tam tikrų kategorijų pagalba žemės bei miškų ūkio sektoriuose ir kaimo vietovėse yra suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnius, OL L 193, 2014 7 1, p. 1–75.

ir bendriems ES interesams svarbioms technologijoms, kai pačios rinkos galimybių ne visada pakanka.

Komisija glaudžiai bendradarbiavo su valstybėmis narėmis Jungtiniame BEISP Europos forume (JEF-BEISP), kad pagerintų ir pagreiktų naujų BEISP rengimo ir vertinimo procesą⁷³.

BEISP sveikatos ir farmacijos srityje

2024 m. gegužės mėn. Komisija patvirtino pirmąjį BEISP, kuriuo remiami sveikatos priežiūros produktų moksliniai tyrimai, inovacijos ir pirmasis pramoninis panaudojimas, taip pat inovatyvūs vaistų gamybos procesai (BEISP „Med4Cure“)⁷⁴. Šiuo BEISP bus prisidedama prie Europos sveikatos sąjungos tikslų, kadangi bus sprendžiami ligų, kurių profilaktikai ar gydymui nėra tinkamų priemonių, klausimai. Jis taip pat padidins ES pasirengimą naujoms grėsmėms sveikatai. Apie projektą bendrai pranešė šešios valstybės narės. Šios valstybės narės skirs iki 1 mlrd. EUR viešojo finansavimo, kuris, kaip tikimasi, padės pritraukti dar 5,9 mlrd. EUR privačiųjų investicijų. Projektus pagal BEISP „Med4Cure“ vykdys trylika bendrovių, įskaitant devynias MVI.

Šaltinis – Europos Komisija

3.2. Žaliosios pertvarkos rėmimas

Konkurencijos politika padeda įgyvendinti ES aplinkosaugos tikslus ir klimato tikslus, pavyzdžiui, ES ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir tokio kuro pakeitimo alternatyviais

⁷³ Žr. https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/ipcei/joint-european-forum-ipcei_en?prefLang=lt.

⁷⁴ Bylos SA.105088 – Belgium; SA.104974 – France; SA.105126 – Hungary; SA.105085 – Italy; SA.105097 – Slovakia; SA.105098 – Spain, RRF – Important Project of Common European Interest on health (IPCEI-Med4Cure).

degalais transporto sektoriuje. Konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas padeda įgyvendinti Europos žaliąjį kursą⁷⁵, nes rinkos išlieka veiksmingos, sąžiningos ir novatoriškos.

Antimonopolinių teisės aktų vykdymo užtikrinimas

2024 m. Komisija toliau kovojo su antikonkurenciniu elgesiu rinkoje, trukdančiu žaliajai pertvarkai. Labai svarbu pereiti nuo kelių transporto prie aplinkai palankesnių transporto rūšių. Anglies dioksido pėdsaką ypač mažina geležinkelių transportas. Šio perėjimo neįmanoma pasiekti be veiksmingų konkurencingų ir patrauklių geležinkelių transporto paslaugų.

2024 m. spalio mėn. už ES konkurencijos taisyklių pažeidimą Čekijos ir Austrijos rinkoje įsitvirtinusiems geležinkelių operatoriams, t. y. bendrovėms „České dráhy“ (ČD) ir „Österreichische Bundesbahnen“ (ÖBB), skirta 48,7 mln. EUR bauda⁷⁶. ČD ir ÖBB Čekijoje ir Austrijoje teikia keleivių vežimo geležinkeliais paslaugas. ČD ir ÖBB slapta susitarė neleisti naujam rinkos dalyviui „RegioJet“ iš ÖBB įsigyti naudotų vagonų, kurie bendrovei „RegioJet“ buvo reikalingi norint konkuruoti. Siekdamas išstumti bendrovę „RegioJet“ iš rinkos, bendrovės ČD ir ÖBB keitėsi konfidencialia informacija apie pardavimo procedūras, pasiūlymus ir kitų konkurso dalyvių suinteresuotumą, taip derindamos veiksmus parduodant riedmenis, kad naudotus vagonus galėtų įsigyti bendrovė ČD, o ne „RegioJet“.

2024 m. sausio mėn. Komisija nustatė teisiškai privalomus įpareigojimus bendrovei „Renfe“, taip atverdamą konkurencijai geležinkelio bilietų pardavimą internetu Ispanijoje⁷⁷. Komisija padarė išvadą, kad bendrovės „Renfe“ pasiūlyti įsipareigojimai išsprendė jos preliminarai nurodytas problemas, t. y. kad bendrovė „Renfe“ galėjo pažeisti SESV 102 straipsnį, nes atsisakė trečiųjų šalių bilietų pardavimo platformoms teikti visą savo turinį ir tikrą laiką duomenis. Bendrovės „Renfe“ įsipareigojimai atveria konkurencijai geležinkelio bilietų pardavimą internetu Ispanijoje, prisideda prie geležinkelio paslaugų prieinamumo didinimo ir skatina aplinką tausojančias transporto priemones.

Susijungimų kontrolė

2024 m. Komisija ištyrė ir išnagrinėjo keletą susijungimų ir įsigijimų, susijusių su žaliosiomis technologijomis ir tvarumo pastangomis tokiuose sektoriuose, kaip atsinaujinančiųjų išteklių energija⁷⁸, elektrinių transporto priemonių įkrovimo stotelės⁷⁹ ir biodegalai⁸⁰.

2024 m. rugpjūčio mėn. Komisija pritarė, kad trys Prancūzijoje įsikūrusios bendrovės „Eramet“, „Suez RV France“ ir TFIN įsteigtų dvi bendrąsias įmones⁸¹. Visos trys patronuojamosios bendrovės kiekvienu transporto priemonės eksploatavimo etapu atitinkamai veikia metalų gavybos ir

⁷⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 final.

⁷⁶ Byla AT.40401 – Second-hand Rolling Stock.

⁷⁷ Byla AT.40735 – Renfe – Online rail ticket distribution in Spain.

⁷⁸ Byla M.11632 – Alten / Worldgrid.

⁷⁹ Byla M.11745 – Die Schweizerische Post / Fenaco / PowerUp JV.

⁸⁰ Byla M.11639 – Enilive / LG Chem / JV.

⁸¹ Byla M.11371 – Eramet / Suez RV / TFIN / JV.

regeneravimo, vandens ir atliekų tvarkymo paslaugų bei uždarojo ciklo grąžinamojo perdirbimo sprendimų srityse. Sandoris daugiausia susijęs su elektrinių transporto priemonių ličio jonų baterijų ir jų gamybos atliekų perdirbimu.

2024 m. spalio mėn. Komisija besąlygiškai pritarė Jungtinių Arabų Emyratų (JAE) bendrovės „Masdar“ pasiūlymui įsigyti Graikijos atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrovę „Terna“, kurios akcijos įtrauktos į Atėnų vertybinių popierių biržos prekybos sąrašus⁸². Bendrovė „Masdar“ yra atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir tvarumo bendrovė, kuri visame pasaulyje plėtoja energetikos, vandens, miestų plėtros ir švarių technologijų sprendimus.

Valstybės pagalbos kontrolė

ES ekonomikos žalinimui remti reikės sutelkti daug lėšų, daugiausia iš privačių šaltinių, tačiau prireikus gali būti taikomos paskatos ir (arba) privatus lėšas gali papildyti viešosios lėšos. Pagal galiojančias valstybės pagalbos kontrolės taisykles, valstybėms narėms suteikiama daug galimybių finansuoti iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir žalinimo.

2024 m. Komisija patvirtino 51 valstybės pagalbos priemonę⁸³, kuria įvairiuose sektoriuose siekiama paspartinti žaliąją pertvarką. Šios priemonės apima didelę paramą atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo pastangoms ir švaraus judumo iniciatyvoms. Pavyzdžiui, patvirtintomis valstybės pagalbos priemonėmis remiama atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kaip antai vėjo ir saulės energijos, plėtra, mažo anglies dioksido kiekio technologijų diegimas pramoninėje gamyboje ir darniojo transporto sprendimų, įskaitant elektrinių transporto priemonių infrastruktūrą ir vandeniliu varomas transporto priemones, kūrimas. Šiomis iniciatyvomis ne tik prisidedama prie poveikio klimatui neutralumo, bet ir skatinamas ES ekonomikos atsparumas ir konkurencingumas.

2024 m. lapkričio mėn. Komisija nusprendė, kad Vokietijos 1,9 mlrd. EUR vertės valstybės pagalbos priemonė, kuria remiama bendrovė „DB Cargo“⁸⁴, atitinka ES valstybės pagalbos taisyklės vertinant pagal ES sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbos gaires⁸⁵. Bendrovė „DB Cargo“ yra didžiausia ES krovinių vežimo geležinkeliais veiklos vykdytoja pagal dydį ir apyvartą, ji yra visiškai priklausoma valstybinės įmonės „Deutsche Bahn“ (DB) patronuojamoji įmonė. Vertindama pagalbos suderinamumą, Komisija atsižvelgė į didžiulę krovinių vežimo geležinkeliais, kaip tvarios ir mažiau taršios kelių transporto alternatyvos, svarbą ir į tai, kad geležinkelių transportas yra nepakeičiamas sprendimas ekologiškai pertvarkant logistikos grandines.

⁸² Byla M.11634 – *Masdar / Terna*.

⁸³ Į šį skaičių neįtraukta pagalba, suteikta pagal BBIR.

⁸⁴ Byla SA.50952 – *Germany – Alleged State aid measures in favour of DB Cargo*.

⁸⁵ Komisijos komunikatas „Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“, OL C 249, 2014 7 31, p. 1–28.

BEISP gali būti skirti švarių technologijų inovacijoms skatinti ir energijos bei išteklių naudojimo efektyvumui didinti. Šiuo tikslu Komisija patvirtino BEISP „Hy2Infra“.

BEISP vandenilio infrastruktūroje

2024 m. vasario mėn. Komisija patvirtino BEISP, kuriuo remiama vandenilio infrastruktūra (BEISP „Hy2Infra“)⁸⁶. Septynios valstybės narės skirs iki 6,9 mlrd. EUR viešojo finansavimo, kuris, kaip tikimasi, padės pritraukti 5,4 mlrd. EUR privačiųjų investicijų. Pagal šį BEISP 32 bendrovės, vykdančios veiklą vienoje ar keliose valstybėse narėse, įskaitant MVĮ, dalyvaus 33 projektuose. BEISP „Hy2Infra“ padidins vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių tiekimą ir sumažins priklausomybę nuo gamtinių dujų. Tokiu būdu BEISP padės siekti Europos žaliojo kurso ir plano „REPowerEU“ tikslų.

Šaltinis – Europos Komisija

BEISP vandenilio vertės grandinėje

2024 m. gegužės mėn. Komisija patvirtino BEISP, kuriuo remiami su vandenilio vertės grandine susiję moksliniai tyrimai, inovacijos ir pirmasis pramoninis panaudojimas (BEISP „Hy2Move“)⁸⁷. Septynios valstybės narės skirs iki 1,4 mlrd. EUR viešojo finansavimo, kuris, kaip tikimasi, padės pritraukti dar 3,3 mlrd. EUR privačiųjų investicijų. Pagal šį BEISP 11 bendrovių, vykdančių veiklą vienoje ar keliose valstybėse narėse, įskaitant MVĮ ir startuolius, įgyvendins 13 projektų. Projektu prisidedama prie ES tikslo 90 proc. sumažinti judumo ir transporto sektoriuose išmetamų teršalų kiekį, kad iki 2050 m. ES neutralizuotų poveikį klimatui.

⁸⁶ Bylos SA.102821 – France; SA.102825 – Germany; SA.102815 – Italy; SA.102807 – The Netherlands; SA.102810 – Poland; SA.103494 – Portugal; SA.102811 – Slovakia, RRF – Important Project of Common European Interest on Hydrogen Infrastructure (IPCEI Hy2Infra).

⁸⁷ Bylos SA.104442 – Estonia; SA.104668 – France; SA.104676 – Germany; SA.104453 – Italy; SA.104440 – The Netherlands; SA.104434 – Slovakia; SA.104435 – Spain, RRF – Important Project of Common European Interest on Hydrogen on Mobility & Transport (IPCEI Hy2Move).

Šaltinis – Europos Komisija

2024 m. vasario mėn. Komisija patvirtino 1,3 mlrd. EUR vertės Vokietijos valstybės pagalbos priemonę⁸⁸ pagal Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gaires (PKAAEG)⁸⁹. Iš dalies finansuojant EGADP lėšomis, ja remiama bendrovė „ArcelorMittal“, kuri mažina dalies savo plieno gamybos procesų priklausomybę nuo iškastinio kuro. Valstybės pagalbos schema prisidedama prie ES vandenilio strategijoje, Europos žaliajame kurse ir Žaliojo kurso pramonės plane nustatytų tikslų įgyvendinimo. Be to, šia priemone mažinama priklausomybė nuo Rusijos iškastinio kuro ir spartinama žaliaji pertvarka, kaip numatyta plane „REPowerEU“.

Be to, 2024 m. birželio mėn. Komisija pagal PKAAEG patvirtino 265 mln. EUR vertės Švedijos priemonę, iš dalies finansuojamą EGADP lėšomis. Pagal šią priemonę bus teikiama parama bendrovei „H2GS AB“ didelio masto žaliojo plieno gamyklai įrengti⁹⁰. Be to, 2024 m. spalio mėn. Komisija patvirtino 128 mln. EUR vertės Švedijos priemonę, skirtą padėti bendrovei SSAB mažinti jos plieno gamybos priklausomybę nuo iškastinio kuro. Priemonė skirta paspartinti bendrovės SSAB perėjimą prie elektrifikuotos plieno gamybos jos plieno gamyklose Švedijoje ir prisidėti prie plieno vertės grandinės žalinimo⁹¹. Ši valstybės pagalbos priemonė atitinka ES tikslą iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.

2024 m. balandžio mėn. pagal RPG Komisija patvirtino Slovakijos valstybės pagalbos priemonę, kuria bus prisidedama prie darbo vietų kūrimo, regioninės plėtros ir Europos žaliojo kurso. Valstybės

⁸⁸ Byla SA.104898 – Germany – RRF – ArcelorMittal (Bremen & Eisenhüttenstadt).

⁸⁹ Komisijos komunikatas „2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“ (OL C 80, 2022 2 18, p. 1–89).

⁹⁰ Byla SA.110031 – Sweden – Sweden setting up a large-scale green steel plant.

⁹¹ Byla SA.109640 – Sweden – Support to SSAB Luleå for the transition to carbon-neutral production of slabs.

pagalba siekė 267 mln. EUR⁹². Investicine pagalba bus remiamas naujos elektrinių keleivinių transporto priemonių gamyklos steigimas Valalikuose, Rytų Slovakijoje.

2024 m. balandžio mėn. Komisija pagal valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistemą⁹³ patvirtino Prancūzijos valstybės pagalbos priemonę, kurios biudžetas sudaro 300 mln. EUR⁹⁴. Ja remiama bendrovės „Electricité de France“ patronuojamoji įmonė „Nuward“, vykdanči mažų modulinį branduolinių reaktorių mokslinius tyrimus ir kūrimą.

2024 m. liepos mėn. Komisija patvirtino Prancūzijos valstybės pagalbos schemą pagal TCTF, pagal kurią 20 metų bus remiamas jūros vėjo energijos diegimas, taip prisidedant prie perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Schemos biudžetas – 10,82 mlrd. EUR⁹⁵.

2024 m. Komisija pagal TCTF patvirtino 902 mln. EUR investicinę pagalbą bendrovei „Northvolt“, skirtą elektrinių transporto priemonių baterijų gamyklai statyti⁹⁶. Be šios pagalbos bendrovė būtų investavusi Jungtinėje Amerikos Valstijose, o ne ES.

2024 m. gegužės mėn. Komisija pagal PKAAEG patvirtino 3,2 mlrd. EUR vertės Čekijos schemą⁹⁷, kuria bus remiama elektros energijos gamyba naujose ir modernizuotose didelio naudingumo kogeneracinėse elektrinėse. Schema padės įgyvendinti Čekijos nacionalinį energetikos ir klimato planą, Europos žaliąjį kursą ir ES energijos vartojimo efektyvumo tikslus.

3.3. Parama žmonėms tarnaujančiai ekonomikai

Finansinių paslaugų sektorius

2022 m. Komisija preliminariai nustatė, kad bendrovė „Apple“ riboja konkurenciją piktnaudžiaudama savo dominuojančia padėtimi mobiliųjų piniginių⁹⁸, naudojamų „iOS“ įrenginiuose, rinkoje, nes apribojo prieigą prie šios funkcijos „iPhone“ telefonuose atsiskaitant parduotuvėse („paspauk ir naudok“), kad būtų naudojama paslauga „Apple Pay“⁹⁹. 2024 m. liepos mėn. Komisija nusprendė, kad bendrovės „Apple“ pasiūlytais įsipareigojimais išsprendžiamos jos preliminariai nurodytos problemos, ir nustatė, kad jie yra teisiškai privalomi. Bendrovė „Apple“ įsipareigojo leisti konkurentams naudotis „iPhone“ telefonuose esančia technologija „paspauk ir

⁹² Byla SA.103740 – Slovakia – Regional investment aid to Volvo Car Slovakia s. r. o.

⁹³ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“ (OL C 414, 2022 10 28, p. 1–38).

⁹⁴ Byla SA.106964 – France – Soutien à la phase APD du projet Nuward.

⁹⁵ Byla SA.109161 – France – TCTF FR Régime de soutien à Deux parcs éoliens en mer posés, l'un en Sud Atlantique et l'autre au large de la Normandie dans la zone Centre Manche 2.

⁹⁶ Byla SA.107936 Germany – TCTF – Aid to Northvolt Germany GmbH.

⁹⁷ Byla SA.108368 – Czechia – Support for electricity from high-efficiency combined heat and power generation.

⁹⁸ Mobilioji piniginė – tai skaitmeninis kredito, debeto, asmens tapatybės ir dovanų kortelių saugojimo būdas, kad pirkti būtų galima naudojant ne fizinę kortelę, o mobiliųjų išmanųjų įrenginį.

⁹⁹ Byla AT.40452 – Apple – Mobile Payments.

naudok“ (arba keitimosi duomenimis trumpu atstumu technologija)¹⁰⁰, todėl „iPhone“ naudotojai gali rinktis iš didesnės saugių ir naujoviškų mobiliųjų piniginių pasiūlos¹⁰¹.

Šaltinis – Europos Komisija

2024 m. Komisija išnagrinėjo keletą **susijungimų finansinių paslaugų sektoriuje**. Pavyzdžiui, 2024 m. kovo mėn. Komisija patvirtino Prancūzijoje įsikūrusių bendrovių „Worldline“ ir „Crédit Agricole“ bendrosios įmonės steigimą¹⁰². Bendroji įmonė orientuojasi į Prancūzijoje veikiančių Prancūzijos ir užsienio pardavėjų aptarnavimo ir priėmimo paslaugų¹⁰³ teikimo rinką. 2024 m. birželio mėn. Komisija pritarė, kad bendrovė „UniCredit“ įsigytų išskirtinę bendrovės „Alpha Bank Romania“ kontrolę¹⁰⁴. Sandoris buvo susijęs su įvairiomis bankininkystės ir finansinėmis paslaugomis Rumunijoje, pavyzdžiui, mažmenine ir korporacine bankininkyste bei finansų rinkos paslaugomis.

2024 m. Komisija leido pratęsti ir pakartotinai taikyti tam tikras esamas **valstybės pagalbos schemas, pagal kurias valstybės narės gali teikti pagalbą sunkumų patiriančioms finansų įmonėms restruktūrizuoti arba tvarkingai pasitraukti iš rinkos**. Pavyzdžiui, 2024 m. rugsėjo mėn. Komisija leido pakartotinai taikyti nuo 2014 m. Lenkijoje taikytą kredito unijų likvidavimo

¹⁰⁰ Keitimosi duomenimis trumpu atstumu technologija (NFC) – tai ryšio protokolų rinkinys, leidžiantis palaikyti ryšį tarp dviejų elektroninių prietaisų 4 cm atstumu.

¹⁰¹ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_3706.

¹⁰² Byla M.11120 – Worldline / Crédit Agricole / JV.

¹⁰³ Aptarnavimas – tai paslaugų rinkinys, leidžiantis pardavėjams priimti mokėjimo korteles (pavyzdžiui, kai klientas prideda kortelę prie mokėjimo terminalo ir terminalas patvirtina mokėjimą – paslaugos, leidžiančios patvirtinti mokėjimą, yra aptarnavimo paslaugos). Priėmimas – tai paslauga, leidžianti pardavėjui optimizuoti prisijungimą prie kelių aptarnavimo subjektų (aptarnavimo paslaugų teikėjų). Ši paslauga daugiausia skirta dideliems pardavėjams (pavyzdžiui, prekybos centrams), kuriems kasdien atliekama šimtai / tūkstančiai mokėjimų ir kurie paprastai yra prisijungę prie kelių aptarnavimo subjektų, kad galėtų optimizuoti šiuos mokėjimus.

¹⁰⁴ Byla M.11546 – Unicredit / Alpha Bank Romania.

schema¹⁰⁵. Be to, 2024 m. balandžio ir gruodžio mėn. Komisija patvirtino Kipro paskolų, suteiktų pagal vyriausybės būsto planus, valdymo schemas (OIKIA schema), pagal kurią paskolų gavėjams, susiduriantiems su sunkumais grąžinant paskolas pagal vyriausybės būsto planą, teikiamos dotacijos dalinio skolų nurašymo forma, pakartotinį taikymą ir pakeitimą¹⁰⁶. 2024 m. gruodžio mėn. Komisija leido dar kartą pratęsti turto apsaugos schemas „Hercules“ taikymą Graikijoje. Schema „Hercules“ padedama bankams atlikti pakeitimą vertybiniais popieriais ir iš jų balansų pašalinti neveiksnius paskolas¹⁰⁷.

Mokesčių sistema

2024 m. vasario mėn. Komisija baigė valstybės pagalbos tyrimą dėl **Danijos¹⁰⁸ ir Švedijos¹⁰⁹ viešojo finansavimo, skirto Zundo stacionariajai geležinkelio ir kelių jungčiai**. Komisija padarė išvadą, kad nei Danijos ir Švedijos suteikta garantija, nei statyba nėra nauja valstybės pagalba. Tačiau dalis Danijos suteiktos ir įgyvendintos mokestinės paramos buvo pripažinta nauja valstybės pagalba, kuri buvo neproporcinga ir todėl nesuderinama su valstybės pagalbos taisyklėmis. Nesuderinamą pagalbą Danija turėjo susigrąžinti.

2024 m. birželio mėn. Komisija priėmė du sprendimus dėl Vokietijos¹¹⁰. Komisija padarė išvadą, kad **Vokietijos speciali mokesčių schema valstybinių lošimo namų veiklos vykdytojams** neatitinka ES valstybės pagalbos taisyklių. Todėl nesuderinama valstybės pagalba turėjo būti susigrąžinta, o mokesčių schemas panaikintos.

Teisingumo Teismas patvirtino Komisijos sprendimą, kad Airija bendrovei „Apple“ suteikė neteisėtą valstybės pagalbą

2016 m. sprendime Komisija padarė išvadą, kad „Apple Group“ priklausančios bendrovės 1991–2014 m. gavo Airijos suteiktą mokestinę naudą, kuri yra neteisėta valstybės pagalba. Pagalba buvo susijusi su „Apple“ pelnu, gautu už JAV ribų. Airija priėmė du sprendimus dėl mokesčių, palankius dviem „Apple Group“ bendrovėms. Abi bendrovės buvo įsteigtos Airijoje, tačiau nebuvo šios šalies rezidentės mokesčių tikslais. Savo sprendime Komisija nustatė, kad, neįtraukiant į mokesčio bazę abiejų bendrovių gauto pelno dėl to, kad šių bendrovių pagrindinės buveinės buvo ne Airijoje, sprendimais dėl mokesčių šioms bendrovėms buvo suteikta neteisėta, su ES vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba. Todėl Komisija nurodė Airijai susigrąžinti pagalbą, kuri sudarė 13 mlrd. EUR. 2020 m. Bendrasis Teismas panaikino Komisijos sprendimą nusprenddamas, kad Komisija nepakankamai įrodė, jog „Apple Group“ bendrovės įgijo atrankųjį pranašumą. 2024 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismas panaikino Bendrojo Teismo sprendimą ir patvirtino Komisijos sprendimą¹¹¹. Komisija palankiai įvertino Teisingumo Teismo sprendimą ir padarė toliau nurodytas išvadas. Valstybės narės turi išimtinę kompetenciją nustatyti savo pelno mokesčio sistemą. Tai nereiškia, kad sprendimams dėl mokesčių netaikoma ES valstybės pagalbos kontrolė. Komisija gali vykdyti kontrolę siekdama išvengti, kad bendrovės negautų nesąžiningos mokestinės naudos dėl sprendimų, kuriais nukrypstama nuo nacionalinės teisės, vidaus jurisprudencijos ar

¹⁰⁵ Byla SA.114922 – Poland – Reintroduction of the Credit Unions Orderly Liquidation Scheme.

¹⁰⁶ Byla SA.112704 – Cyprus – Scheme for the management of loans granted under Government Housing Plans (OIKIA scheme) ir byla SA.116563 – Cyprus – Amendment of the scheme for the management of loans granted under Government Housing Plans (OIKIA scheme).

¹⁰⁷ Byla SA – 116229 – Greece - Prolongation and amendment of the reintroduced Hercules Scheme.

¹⁰⁸ Byla SA.52162 – Denmark – State aid in favour of the Oresund Bridge Consortium.

¹⁰⁹ Byla SA.52617 – Sweden – State aid in favour of the Oresund Bridge Consortium.

¹¹⁰ Bylos SA.44944 ir SA.53552 – Germany – Tax treatment of public casinos operators in Germany.

¹¹¹ 2024 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimas Komisija / Airija ir kt., C-465/20 P.

administracinės praktikos. Labai svarbu, kad mokesčių administratorius laikytųsi savo paties taisyklių. Tačiau būtent Komisija turi įrodyti, kad valstybės narės nukrypo nuo savo mokesčių taisyklių¹¹².

4. Veiksmingas Skaitmeninių rinkų akto ir Užsienio subsidijų reglamento vykdymo užtikrinimas

4.1. Problemų sprendimas skaitmeninėse rinkose ir reagavimas į šių rinkų dinamiką užtikrinant SRA vykdymą

SRA¹¹³ yra bendrosios rinkos reglamentavimo priemonė, kuria siekiama užtikrinti, kad ES skaitmeninis sektorius būtų konkurencingesnis ir būtų nutraukti nesąžiningi bendrovių, kurios veikia kaip interneto platformų ekonomikos prieigos valdytojai, veiksmai. Bendrovės, kurioms oficialiai suteiktas prieigos valdytojų statusas, privalo vykdyti SRA nustatytas pareigas¹¹⁴.

Pirmosios šešios bendrovės, kurioms suteiktas prieigos valdytojų statusas¹¹⁵, SRA reikalavimų laikymosi ataskaitas pateikė 2024 m. kovo mėn.¹¹⁶ Vėliau tą patį mėnesį Komisija pradėjo oficialius tyrimus dėl reikalavimų nesilaikymo prieš bendroves „Alphabet“, „Apple“ ir „Meta“. Šie tyrimai buvo susiję su bendrovių „Alphabet“ ir „Apple“ taisyklėmis dėl nukreipimo jų programėlių parduotuvėse (t. y. „Google Play“, „App Store“); bendrovės „Alphabet“ sau palankiomis sąlygomis sistemoje „Google Search“; bendrovės „Apple“ įpareigojimais dėl naudotojų pasirinkimo, įskaitant interneto naršyklės pasirinkimo ekraną, programėlių pašalinimą ir numatytąsias nuostatas, ir bendrovės „Meta“ reklamos modelių „mokėk arba sutik“. Komisijai kilo įtarimų, kad šių prieigos valdytojų taikomos reikalavimų laikymosi priemonės nebuvo veiksmingos ir nesuteikė ES veikiančioms bendrovėms bei ES piliečiams plačių SRA numatytų galimybių.

Komisija atliko penkis išsamius rinkos tyrimus dėl pagrindinių platformos paslaugų po to, kai atitinkamos bendrovės paneigė joms suteiktą prieigos valdytojos statusą, ir atidžiai išnagrinėjo įvairių rinkos dalyvių ir prieigos valdytojų nuomones. Todėl 2024 m. vasario mėn. Komisija pirmiausia nusprendė, kad kai kurios bendrovės „Microsoft“ pagrindinės platformos paslaugos, t. y. „Microsoft“ interneto paieškos sistema „Bing“, interneto naršyklė „Edge“ ir reklamos internete paslauga „Microsoft Advertising“, ir bendrovės „Apple“ pranešimų mainų paslauga „iMessage“, nėra prieigos valdytojo paslaugos, nors jos atitinka ribas. Antra, 2024 m. gegužės mėn. Komisija nusprendė ne tik

¹¹² Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_24_4624.

¹¹³ 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2019/1937 ir (ES) 2020/1828, (Skaitmeninių rinkų aktas), OL L 265, 2022 10 12, p. 1.

¹¹⁴ Pavyzdžiui, bendrovės, pagal SRA paskirtos vienos ar kelių pagrindinių platformos paslaugų prieigos valdytojomis, privalo leisti trečiųjų šalių sąveiką su pačios prieigos valdytojos paslaugomis tam tikrais konkrečiais atvejais; leisti savo verslo klientams susipažinti su duomenimis, kuriuos jie sukuria naudodamiesi platforma; suteikti platformoje reklamą skelbiančioms įmonėms priemones ir informaciją, kurios būtinos siekiant patikrinti prieigos valdytojo skelbiamą reklamą; leisti verslo klientams reklamuoti savo pasiūlymus ir sudaryti sutartis su klientais nesinaudojant prieigos valdytojos platforma. Bendrovėms, kurioms suteiktas prieigos valdytojos statusas, pavyzdžiui, draudžiama savo produktus ir paslaugas reitinguoti palankiau nei panašius produktus ir paslaugas ar trečiųjų šalių siūlomus produktus; jos negali neleisti vartotojams jungtis prie įmonių nesinaudojant jų platforma; jos negali neleisti naudotojams pašalinti iš anksto įdiegtos programinės įrangos ar programėlės arba be sutikimo sekti galutinius naudotojus, kai jie nesinaudoja pagrindine platformos paslauga, tikslinės reklamos tikslais.

¹¹⁵ 2023 m. rugsėjo mėn. Komisija pagal SRA šešioms bendrovėms, t. y. „Alphabet“, „Amazon“, „Apple“, „ByteDance“, „Meta“ ir „Microsoft“, suteikė prieigos valdytojų statusą dėl 22 jų teikiamų pagrindinių platformos paslaugų.

¹¹⁶ Buvo paskelbti vieši šių ataskaitų variantai. Žr. <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/reports/compliance-reports>.

nepripažinti „X Ads“ ir „TikTok Ads“ pagrindinėmis platformos paslaugomis, bet ir 2024 m. spalio mėn. baigė penktąjį rinkos tyrimą nusprendusi, kad internetinio socialinio tinklo paslauga X neturėtų būti laikoma pagrindine platformos paslauga, nes pagal SRA ji nėra svarbi sąsaja, kuria naudodamiesi verslo klientai gali pasiekti galutinius naudotojus¹¹⁷. Iš viso 2024 m. Komisija priėmė šešis sprendimus nesuteikti statuso.

2024 m. birželio mėn. Komisija informavo bendrovę „Apple“ apie savo preliminarą nuomonę, kad šios bendrovės „App Store“ nukreipimo taisyklės pažeidžia SRA, nes neleidžia programėlių kūrėjams laisvai nukreipti vartotojus į alternatyvius pasiūlymų ir turinio kanalus. Be to, tą patį mėnesį Komisija pradėjo naują procedūrą dėl reikalavimų nesilaikymo prieš bendrovę „Apple“ dėl šios sutartinių reikalavimų trečiųjų šalių programėlių kūrėjams ir programėlių parduotuvėms, įskaitant naują bendrovės „Apple“ pagrindinių technologijų mokesčių.

2024 m. liepos mėn. Komisija informavo bendrovę „Meta“ apie preliminarį išvadą, kad jos reklamos modelis „mokėk arba sutik“ neatitinka SRA, ir pradėjo procedūrą dėl reikalavimų nesilaikymo. Preliminaria Komisijos nuomone, šis pasirinkimas „arba arba“ verčia naudotojus leisti sujungti jų asmens duomenis ir nesuteikia jiems galimybės naudotis lygiaverte „Meta“ socialinių tinklų versija, kurioje yra mažiau suasmenintos reklamos.

Be to, 2024 m. balandžio mėn. Komisija bendrovei „Apple“ suteikė prieigos valdytojos statusą dėl jos operacinės sistemos „iPadOS“, skirtos naudoti bendrovės planšetiniuose kompiuteriuose („iPad“), todėl SRA nustatytos galimybės atsiveria visoms ES veikiančioms bendrovėms. 2024 m. gegužės mėn. Komisija bendrovei „Booking“ suteikė prieigos valdytojos statusą pagal SRA dėl jos tarpininkavimo internete paslaugos „Booking.com“. Ši bendrovė turėjo per šešis mėnesius (iki 2024 m. lapkričio 14 d.) užtikrinti, kad ši paslauga visiškai atitiktų SRA nustatytas pareigas. 2024 m. lapkričio 13 d. bendrovė „Booking“ paskelbė reikalavimų laikymosi ataskaitą, kurioje išsamiai nurodė priemones, kurių ėmėsi, kad paslauga „Booking.com“ atitiktų SRA reikalavimus¹¹⁸.

2024 m. rugsėjo mėn. Komisija pradėjo dvi specifikacijų procedūras¹¹⁹, siekdama padėti bendrovei „Apple“ laikytis SRA numatytų pareigų užtikrinti trečiųjų šalių kūrėjams ir įmonėms nemokamą ir veiksmingą sąveikumą su bendrovės „Apple“, kuriai pagal SRA suteiktas prieigos valdytojos statusas, operacinių sistemų „iOS“ ir „iPadOS“ kontroliuojamomis aparatinės ir programinės įrangos funkcijomis. 2024 m. gruodžio 18 d. Komisija bendrovei „Apple“ išsiuntė preliminarį išvadą, padarytas abiejose specifikacijų procedūrose. Šiose preliminariose išvadose, atsižvelgiant į bendrovės „Apple“ ir trečiųjų šalių pateiktą informaciją, pasiūlytas priemones, kuriomis bendrovė „Apple“ užtikrintų prijungtų prietaisų sąveikumą su „iPhone“ ir užtikrintų, kad trečiųjų šalių sąveikumas būtų labiau nuspėjamas ir skaidrus, kaip reikalaujama pagal SRA.

¹¹⁷ Nekonfidencialus sprendimo variantas bus paskelbtas SRA skirtoje Komisijos svetainėje.

¹¹⁸ Žr. <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/reports/compliance-reports>.

¹¹⁹ SRA 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Komisija savo iniciatyva gali priimti sprendimą, kuriame nurodomos priemonės, kurias atitinkamas prieigos valdytojas turi įgyvendinti, kad veiksmingai įvykdytų 6 ir 7 straipsniuose nustatytas pareigas, pavyzdžiui, SRA 6 straipsnio 7 dalyje nustatytą pareigą dėl sąveikumo.

2024 m. liepos mėn. Bendrasis Teismas priėmė sprendimą dėl bendrovės „Bytedance“ skundo, kuriuo ji ginčijo pagal SRA suteiktą prieigos valdytojo statusą. Bendrasis Teismas skundą atmetė.

SRA raginama, kad Komisija, kuri vienintelė užtikrina šio akto vykdymą, NKI ir kitos suinteresuotosios šalys, glaudžiai bendradarbiautų. Šiuo tikslu buvo sudaryta *aukšto lygio grupė*¹²⁰. Pagrindiniai aukšto lygio grupės tikslai – remti nuoseklų ir veiksmingą SRA ir kitų konkreitiems sektoriams skirtų taisyklių, taikomų prieigos valdytojams, įgyvendinimą. 2024 m. aukšto lygio grupė posėdžiavo aštuonis kartus.

Daugiau informacijos apie tai, kaip Komisija užtikrina SRA vykdymą, pateikiama SRA metinėje ataskaitoje.

4.2. Bendrosios rinkos apsauga nuo iškraipiančių užsienio subsidijų užtikrinant USR vykdymą

2024 m. Komisija ryžtingai užtikrino USR¹²¹ vykdymą, kad apsaugotų bendrąją rinką nuo konkurenciją iškraipiančių subsidijų, kurias ES nepriklausančios šalys skiria bendrojoje rinkoje veikiančioms įmonėms. Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas, USR numatyta sistema, pagal kurią sprendžiamos užsienio subsidijų keliamos bendrosios rinkos iškraipymo problemos. Toks iškraipymas gali atsirasti dėl bet kokios ekonominės veiklos, ir visų pirma vykdant koncentracijas bei viešųjų pirkimų procedūras. Kartu USR užtikrinama, kad ES bendroji rinka išliktų atvira prekybai ir investicijoms iš trečiųjų šalių¹²².

2024 m. Komisija gavo 102 pranešimus apie koncentraciją pagal USR. 2024 m. Komisija pradėjo preliminarą peržiūrą oro uostų ir uostų apsaugos įrangos srityje. Atlikdama šį tyrimą, Komisija pagal USR iš anksto nepranešusi atliko patikrinimus Kinijos bendrovės „Nuctech“, kuri gamina ir parduoda saugumo įrangą ES, patalpose Nyderlanduose ir Lenkijoje. Komisija turėjo įtarimų, kad tikrinama bendrovė galėjo gauti užsienio subsidijų, kurios galėjo iškraipyti konkurenciją bendrojoje rinkoje¹²³. Be to, Komisija pradėjo preliminarą peržiūrą vėjo energijos srityje.

Iš 102 pranešimų apie koncentraciją, gautų pagal USR, Komisija pradėjo vieną išsamų tyrimą dėl bendrovės „Emirates Telecommunications Group Company PJSC (toliau – bendrovė „e&“)“ įsigytos bendrovės „PPF Telecom Group B.V.“ (toliau – bendrovė PPF), išskyrus jos Čekijos verslą, išskirtinės kontrolės¹²⁴. 2024 m. rugsėjo mėn. Komisija patvirtino šį sandorį su sąlyga, kad bus visiškai laikomasi šalių pasiūlytų išsipareigojimų. Bendrovė „e&“ yra JAE įsikūręs telekomunikacijų

¹²⁰ Aukšto lygio grupę sudaro 30 atstovų, kuriuos paskyrė [Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija](#), [Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas](#) ir [Europos duomenų apsaugos valdyba](#), [Europos konkurencijos tinklas](#), [Vartotojų apsaugos bendradarbiavimo tinklas](#) ir [Europos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliuotojų grupė](#).

¹²¹ 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2560 dėl vidaus rinką iškraipiančių užsienio subsidijų, OL L 330, 2022 12 23, p. 1. Konkurencijos GD yra atsakingas už USR taisyklių taikymą koncentracijoms ir *ex officio* procedūrų, nesusijusių su viešųjų pirkimų procedūromis, pradėjimą, o Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD (GROW GD) yra atsakingas už USR vykdymo užtikrinimą viešųjų pirkimų srityje.

¹²² USR užpildoma bendrosios rinkos reglamentavimo spraga, kai valstybių narių teikiamoms subsidijoms taikoma griežta kontrolė pagal ES valstybės pagalbos taisykles, o ES nepriklausančių šalių vyriausybės teikiamos subsidijos beveik nekontroliuojamos. Pagal USR bendrovės, prieš vykdydamos koncentraciją (t. y. susijimą, įsigijimą ar bendrosios įmonės steigimą) arba prieš sudarydamos sutartį pagal viešųjų pirkimų procedūrą ES, turi pranešti apie per pastaruosius trejus metus iš ne ES valdžios institucijų gautą finansinį įnašą, viršijantį nustatytą pranešimo ribą. USR leidžia Komisijai atlikti *ex officio* peržiūrą, jei iš informacijos matyti, kad užsienio subsidija iškraipo bendrąją rinką.

¹²³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_24_2247.

¹²⁴ Byla FS.100011 – *Emirates Telecommunications Group / PPF Telecommunication Group*.

operatorius, kurį kontroliuoja valstybės turto fondas „Emirates Investment Authority“ (toliau – fondas EIA). Bendrovė PPF, kurios pagrindinė būstinė yra Nyderlanduose, yra telekomunikacijų operatorius, veikiantis Čekijoje, Bulgarijoje, Vengrijoje, Serbijoje ir Slovakijoje. Komisija nustatė, kad bendrovė „e&“ ir fondas EIA gavo užsienio subsidijų iš JAE, visų pirma bendrovė „e&“ gavo neribotą valstybės garantiją, taip pat dotacijas, paskolas ir kitas skolos priemones. Pagal USR, neribotos valstybės garantijos laikomos priemonėmis, kurios „labiausiai tikėtina, iškreips vidaus rinką“. Naudodamasis šiomis subsidijomis, susijungęs subjektas galėjo atlikti investicijas, iškraipancias konkurenciją bendrojoje rinkoje. Siekdami išspręsti Komisijos nustatytas problemas, bendrovė „e&“ ir fondas EIA įsipareigojo užtikrinti, kad bendrovės „e&“ įstatai nenukryptų nuo įprastos JAE bankroto teisės, taip panaikindami neribotą valstybės garantiją. Be to, fondui EIA ir bendrovei „e&“ buvo uždrausta finansuoti bendrovę PPF, skiriant lėšas susijungusio subjekto veiklai bendrojoje rinkoje. Šalys įsipareigojo, kad kiti sandoriai tarp bendrovių vyktų rinkos sąlygomis, taip pat įsipareigojo informuoti Komisiją apie būsimus įsigijimus, apie kuriuos nereikia pranešti pagal USR.

5. Konkurencijos politikos ir jos vykdymo užtikrinimo poveikis

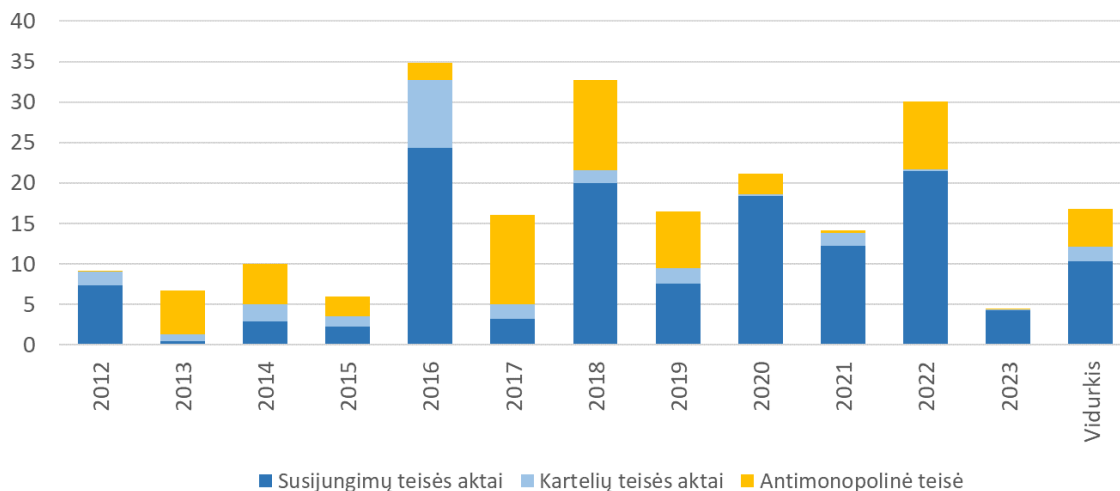
5.1. Konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo nauda vartotojams ir piliečiams

Komisijos antimonopolinė ir susijungimų teisės aktų vykdymo užtikrinimo veikla teikia tiesioginę naudą piliečiams. Konkurencijos GD jos poveikį vertina keliais būdais. Svarbus rodiklis yra **vartotojų tiesiogiai sutaupytos lėšos**, t. y. tiesioginis poveikis kainoms, kurį vartotojai pamato po to, kai Komisija įsikiša į susijungimų ir antimonopolines bylas (įskaitant dėl kartelių ir vienašalių veiksmų). Remdamasis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) priimtu metodu¹²⁵, Konkurencijos GD apskaičiavo, kad 2012–2023 m. lėšos, kurias vartotojai tiesiogiai sutaupė dėl Komisijos antimonopolinių ir susijungimų teisės aktų vykdymo užtikrinimo veiksmų, sudarė 12–21 mlrd. EUR per metus¹²⁶.

¹²⁵ The OECD Guide for helping competition authorities assess the expected impact of their activities, EBPO, 2014 m. balandžio 15 d.

¹²⁶ 12 mlrd. EUR suma yra 2012–2023 m. apatinių ribų vidurkis, o 21 mlrd. EUR – to paties laikotarpio viršutinių ribų vidurkis.

2013–2023 m. vartotojų sutaupytos lėšos (vidurkiai, t. y. kiekvieno intervalo vidurys)

Šaltinis – Europos Komisija

ES konkurencijos taisyklių laikymąsi užtikrina ne tik Komisija. Aktyviai dalyvauja ir NKI. 2024 m. Konkurencijos GD pradėjo matuoti ir apskaičiuoti vartotojų tiesiogiai sutaupytas papildomas lėšas **dėl ES NKI vykdymo užtikrinimo**. Apskaičiuota, kad 2020–2022 m. dėl visų 13 dalyvaujančių NKI vartotojai iš viso galėjo tiesiogiai sutaupyti nuo 7 mlrd. EUR iki 11 mlrd. EUR per metus. Sudėjus visas vartotojų sutaupytas lėšas, t. y. dėl Komisijos ir dalyvaujančių NKI veiksmų, jų bendra suma 2020–2022 m. laikotarpiu svyruoja nuo 23 mlrd. EUR iki 38 mlrd. EUR. Šie skaičiavimai leidžia preliminarai įvertinti, kiek daug lėšų sutaupoma tiesiogiai dėl Komisijos ir 13 dalyvaujančių NKI vykdymo užtikrinimo veiksmų¹²⁷.

Taip pat yra reikšmingas ir **netiesioginis atgrasomasis vykdymo užtikrinimo poveikis** bei jo teigiamas poveikis inovacijoms ir kokybei. Netiesioginį poveikį sudėtingiau apskaičiuoti nei tiesioginį, tačiau tikėtina, kad jis yra reikšmingesnis už vartotojų tiesiogiai sutaupytas lėšas. 2023 m. pabaigoje Komisija užsakė konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo atgrasomojo poveikio apklausos tyrimą, kad geriau suprastų, kaip įmonės atsižvelgia į šį poveikį priimdamos verslo sprendimus. 2024 m. projektas buvo tęsiamas ir bus baigtas 2025 m. pirmąjį pusmetį.

5.2. Konkurencijos apsauga besikeičiančiame pasaulyje

2024 m. birželio mėn. Konkurencijos GD paskelbė tarnybų ataskaitą „Protecting competition in a changing world - Evidence on the evolution of competition in the EU during the past 25 years“¹²⁸. 2024 m. taip pat surengta susijusi konferencija ir ekspertų praktinis seminaras. Tarnybų ataskaitoje remiamasi EBPO informacija, tyrėjų konsorciumo įžvalgomis ir paties Konkurencijos GD atliktais

¹²⁷ Apskaičiuotas intervalas neapima visų ES NKI, todėl ši suma turi būti laikoma apytikslu vertinimu. Be to, verta pažymėti, kad ši pradinė užduotis apėmė trejus metus, per kuriuos vykdymo užtikrinimui greičiausiai turėjo įtakos COVID pandemija.

¹²⁸ Žr. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c03374f1-3833-11ef-b441-01aa75ed71a1>.

tyrimais. Rengiant ataskaitą buvo siekiama ištirti, kaip ir kodėl per pastaruosius 20–25 metus ES keitėsi konkurencijos sąlygos, ir nustatyti, kaip ir kodėl veiksminga konkurencija svarbi platesniems ekonominiams rezultatams (pavyzdžiui, kainoms, našumui, konkurencingumui ir augimui).

Pirmoje šios ataskaitos dalyje pateikti tyrimai rodo, kad per pastaruosius 25 metus įvairiuose ES sektoriuose vidutiniškai i) padidėjo koncentracija tiek pramonės, tiek rinkos lygmeniu, ii) padidėjo antkainiai ir pelnas, ypač platinimo grandinės viršuje, iii) padidėjo atotrūkis tarp pramonės lyderių ir sekėjų pagal antkainius, pelną ir našumą, iv) sumažėjo verslo dinamiškumas, kuris vertinamas pagal tokius rodiklius, kaip pirmaujančių įmonių rinkos dalies nepastovumas arba atėjimo į rinką ir pasitraukimo iš jos rodikliai. Atrodo, kad svarbus pastarųjų 25 metų pokyčių veiksnys yra tai, kad daugelyje sektorių didelės įmonės, kurios pirmosios pradėjo veiklą, gali gauti daugiausia naudos (dinamika „nugalėtojas pasiima daugiausia“), iš esmės dėl ilgalaikių struktūrinių ekonominių pokyčių: i) investicijų į nuosavus IT sprendimus ir duomenis arba kitą nematerialųjį turtą (pavyzdžiui, mokslinius tyrimus ir plėtrą, patentus ir prekių ženklus) dalies didėjimo, ii) globalizacijos ir iii) didėjančio susijungimų ir įsigijimų skaičius, nors jo poveikis galbūt yra mažesnis. Prie šių tendencijų taip pat galėjo prisidėti reglamentavimo kliūtys patekti į rinką ir pasitraukti iš jos.

Nors tendencijos ir jas lemiančių veiksnių derinys įvairiuose sektoriuose skiriasi, atrodo, kad vidutiniškai konkurencijos intensyvumas yra mažesnis, o didžiausius antkainius taikančių ir daugiausia pelno paskirstančių įmonių įtaka rinkoje yra akivaizdesnė nei anksčiau.

Antroje ataskaitos dalyje pateikti papildomi tyrimai patvirtina ir papildoma ankstesnius tyrimus, kad veiksminga (arba silpna) konkurencija gali turėti didelį teigiamą (arba neigiamą) poveikį ne tik kainoms, taigi ir vartotojų perkamajai galiai, bet ir ES įmonių našumui ir konkurencingumui, taigi ir bendram ekonomikos augimui¹²⁹. Šiuos rezultatus patvirtina tyrimas, kuriame analizuojamas kainų ir rinkos koncentracijos santykis šešiuose sektoriuose, kuriuose kainos valstybėse narėse labai skiriasi, ES įsikūrusių eksportuojančių įmonių apklausa apie veiksmingos vidaus konkurencijos svarbą ES bendrojoje rinkoje ir veiksmingos konkurencijos makroekonominio poveikio tyrimas.

5.3. Valstybės pagalbos politikos poveikis bendrajai rinkai

Siekiant apsaugoti sąžiningą ir tinkamą bendrosios rinkos veikimą, pagal SESV draudžiama valstybės pagalba, kuri iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją. Valstybės pagalbos kontrole užtikrinama, kad bendrovių konkurencija vyktų pagal jų pranašumus, o ne pagal kiekvienos įmonės gautos valstybės paramos dydį. Tokiu būdu galima išvengti varžybų dėl subsidijų, kai bendrovėms iš labiausiai pasiturinčių valstybių narių sudaromos palankesnės sąlygos. Tačiau tam tikrais atvejais valstybės kišimosi gali prireikti, kad būtų užtikrintas ekonomikos veikimas ir teisingumas. Dėl šios priežasties SESV valstybėms narėms suteikiama galimybė teikti valstybės pagalbą siekiant tam tikrų aiškiai apibrėžtų politikos tikslų. Valstybės pagalba gali būti teikiama, jei ji yra būtina, proporcinga, tinkama nustatytiems tikslams pasiekti ir nepagrįstai neiškraipo konkurencijos bendrojoje rinkoje. Veiksmingos valstybės pagalbos kontrolės rezultatas yra tikslingesnė, teisėta ir veiksminga valstybės

¹²⁹ Rezultatai apibendrinti pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 7.3 skirsnyje.

parama, kuria išvengiama kompensacijos permokos. Tokiu būdu valstybės pagalbos kontrolė padeda kuo naudingiau išnaudoti ribotus viešuosius išteklius.

Siekdama stebėti valstybės pagalbos poveikį, Komisija reguliariai renka duomenis, pagal kuriuos vertinama, kaip valstybės narės įgyvendina savo valstybės pagalbos priemones. Tai daroma keliais būdais, visų pirma:

i) kasmet skelbiama **valstybės pagalbos rezultatų suvestinė** yra grindžiama valstybių narių pateiktais duomenimis¹³⁰ apie faktines išlaidas (t. y. išmokėtas sumas) pagal kiekvieną patvirtintą pagalbos priemonę, įskaitant pagalbos elementus, t. y. pagalbą suteiktą pranašumą¹³¹. Naujausi valstybės pagalbos rezultatų suvestinės duomenys apima 2023 m.;

ii) **periodiniai tyrimai**, kuriuos atliekant renkama informacija apie valstybių narių suteiktą ir išmokėtą valstybės pagalbą per pastarąsias krizes (COVID-19 pandemiją ir Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą). Šie tyrimai buvo atliekami išimties tvarka, siekiant užfiksuoti labai didelių pagalbos sumų, patvirtintų reaguojant į Rusijos invaziją į Ukrainą, poveikį ir paremti ekonomikos sektorius, kurie yra labai svarbūs pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Šiuo tikslu Komisija rinko informaciją apie valstybės pagalbą, kuri buvo faktiškai suteikta pagal patvirtintas krizės priemones, t. y. lėšas, kurias įmonės galėjo gauti teisėtai per kiekvieno tyrimo apimamą laikotarpį. Naujausias tyrimas apima paramą, suteiktą iki 2024 m. birželio mėn. pabaigos.

2023 m. išmokėta su krize susijusi ir nesusijusi valstybės pagalba

Toliau aptariami duomenys susiję tik su išmokomis pagal paramos priemones, kurios laikomos valstybės pagalba. Valstybės narės galėjo suteikti didelę paramą savo ekonomikai ir namų ūkiams kitomis priemonėmis, kurios nelaikomos valstybės pagalba.

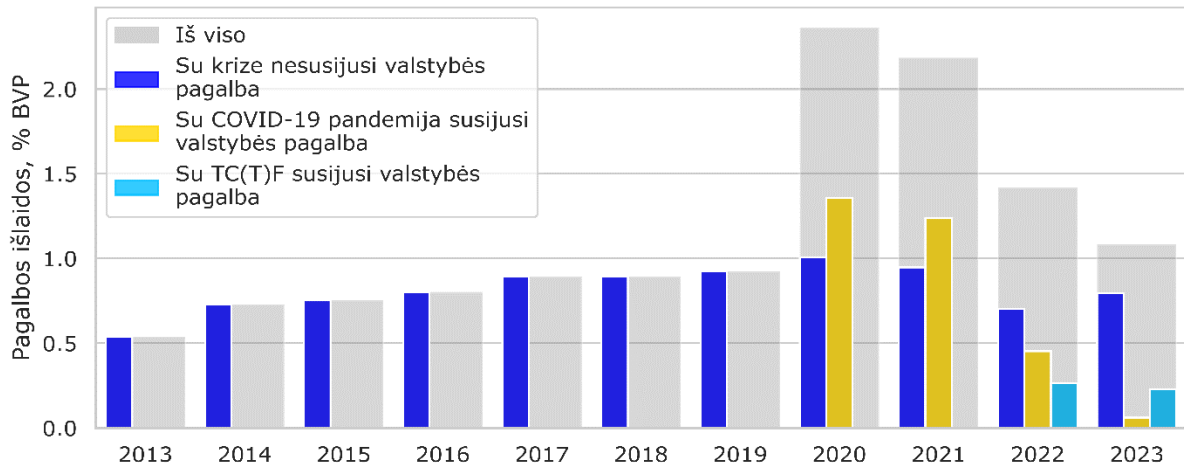
Remiantis naujausiomis valstybių narių pateiktomis metinėmis ataskaitomis (apimančiomis 2023 m.), valstybės narės išleido 186,77 mlrd. EUR (tai atitinka 1,09 proc. ES BVP) paramai su krize nesusijusioms ir susijusioms priemonėms.

Palyginti su praėjusiais metais, **bendra išlaidų suma** gerokai sumažėjo. Nominaliųjų verte 2023 m. išlaidos sumažėjo beveik perpus, palyginti su 2020 m. ir 2021 m. (t. y. COVID-19 krizės piku). Pakoregavus pagal infliaciją (palyginti su 2022 m. metine infliacija), bendros valstybės pagalbos išlaidos sumažėjo maždaug 23 proc.

¹³⁰ Valstybės pagalbos rezultatų suvestinėje pateikiami duomenys grindžiami metinėmis ataskaitomis, kurias valstybės narės teikia pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 6 straipsnio 1 dalį. Už pateiktus duomenis ir toliau atsako valstybės narės.

¹³¹ Pagalbos elementą lemia pagalbos forma. Dotacijų atveju pagalbos gavėjui perduotas pranašumas paprastai atitinka biudžeto išlaidas. Kitų pagalbos priemonių atveju pagalbos gavėjo įgytas pranašumas ir valdžios sektoriaus išlaidos gali skirtis. Pavyzdžiui, garantijų atveju pagalbos gavėjas išvengia su garantija susijusios rizikos, nes ją prisiima valstybė. Valstybei už prisiimamą riziką turėtų būti atlyginama, sumokant tam tikrą priemonę. Kai valstybė atsisako visos tokios priemokos arba jos dalies, tai yra pagalbos elementas.

1 pav. Bendros valstybės pagalbos išlaidos, pagalbos elementai, išreikšti BVP procentine dalimi; suskirstymas pagal su COVID-19 susijusią valstybės pagalbą, su TC(T)F¹³² susijusią valstybės pagalbą ir su krize nesusijusias valstybės pagalbos priemones

Dėl toliau nurodytų priežasčių 2022 m. ir 2023 m. stebėtas išlaidų sumažėjimas atitinka didelį **pagalbos, susijusios su krizės priemonėmis, sumažėjimą**¹³³:

i) 2023 m. išlaidos COVID-19 priemonėms sudarė 10,55 mlrd. EUR, o tai atitinka maždaug 0,06 proc. ES BVP ir mažiau nei 6 proc. visų valstybės pagalbos išlaidų. Palyginti su 2022 m. išlaidomis COVID-19 priemonėms, kurios 2023 m. kainomis sudarė 77,70 mlrd. EUR, šios išlaidos sumažėjo 86 proc. Tokio sumažėjimo buvo galima tikėtis atsižvelgiant į tai, kad COVID-19 laikinoji sistema buvo laipsniškai panaikinta iki 2023 m. gruodžio mėn. pabaigos;

ii) nurodytos išlaidos krizės priemonėms daugiausia buvo grindžiamos TC(T)F, įskaitant jos skirsnius, skirtus perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Valstybės pagalbos priemonės, kurios buvo patvirtintos pagal TCTF arba buvo patvirtintos remiantis TCTF principais, 2023 m. sumažėjo iki 39,45 mlrd. EUR. Tai sudaro maždaug 0,23 proc. viso ES BVP ir 21 proc. visų 2023 m. valstybės pagalbos išlaidų. Palyginti su 2022 m. išlaidomis, kurios palyginamosiomis kainomis sudarė 45,59 mlrd. EUR, 2023 m. bendros pagalbos išlaidos sumažėjo 13 proc.

2023 m. valstybės pagalba **ne krizės tikslais** padidėjo iki maždaug 136,78 mlrd. EUR, t. y. buvo 14 proc. didesnė, palyginti su 2022 m. išlaidomis, kurios sudarė 119,98 mlrd. EUR (palyginamosiomis kainomis). Nominaliaja verte, palyginti su 2022 m., 19 valstybių narių bendra išmokėta su krize nesusijusios pagalbos suma padidėjo¹³⁴. Atrodo, kad su krize nesusijusią valstybės

¹³² TC(T)F – Laikinoji valstybės pagalbos krizės (ir pereinamojo laikotarpio sąlygomis) sistema.

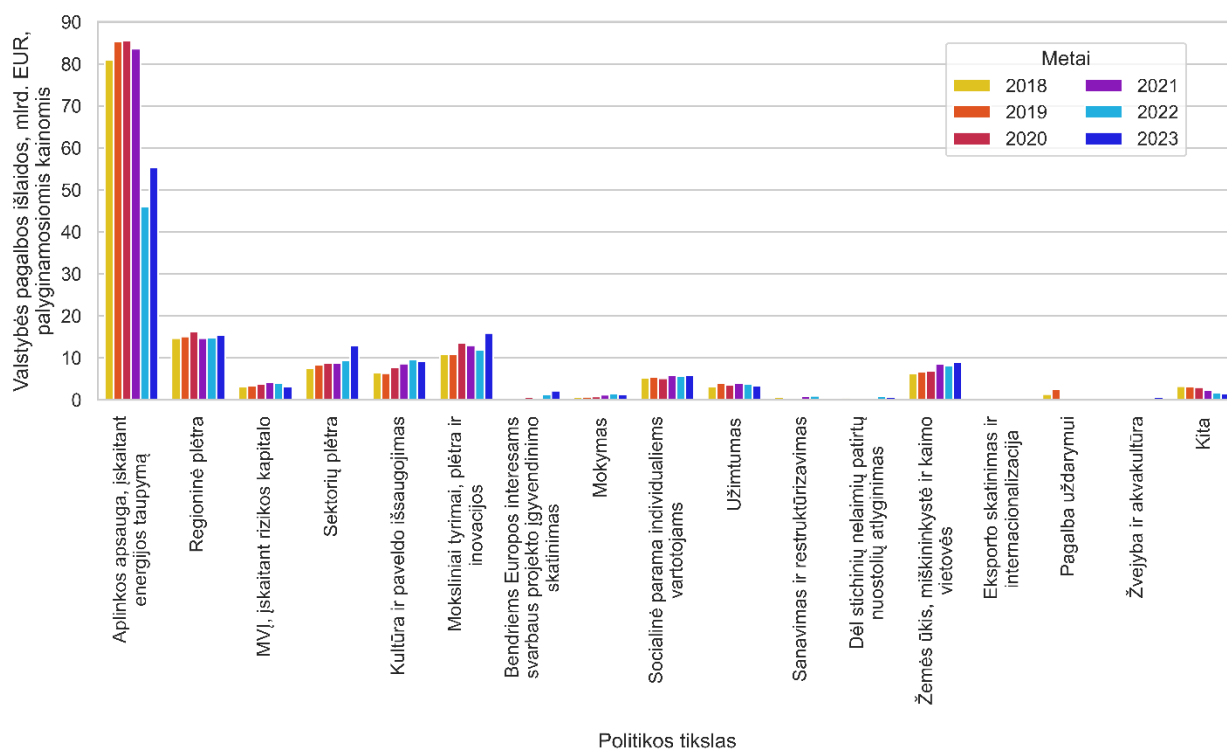
¹³³ Nors 2022 m. su COVID susijusi pagalba sudarė apie 0,45 proc. ES BVP, 2023 m. ji sumažėjo iki 0,06 proc. ES BVP. Pagalbos išlaidos, skirtos reaguojant į Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą sukeltą ekonomikos sutrikdymą, taip pat sumažėjo nuo 0,27 proc. ES BVP 2022 m. iki 0,23 proc. ES BVP 2023 m.

¹³⁴ Malta (+0,91 procentinio punkto), Kroatija (+0,47 proc. punkto), Graikija (+0,33 proc. punkto), Lenkija (+0,32 proc. punkto), Lietuva (+0,27 proc. punkto), Slovėnija (+0,22 proc. punkto), Liuksemburgas (+0,21 proc. punkto), Vokietija (+0,19 proc. punkto), Latvija (+0,16 proc. punkto), Italija (+0,13 proc. punkto), Danija (+0,12 proc. punkto), Ispanija, Slovakija ir Austrija (+0,09 proc. punkto), Suomija (+0,08 proc. punkto).

pagalbą daugiausia padidino padidėjęs pagalbos aplinkos apsaugai (įskaitant energijos taupymą) išmokėjimas. Šios rūšies pagalba padidėjo nuo maždaug 45,99 mlrd. EUR 2022 m. iki 55,32 mlrd. eurų 2023 m. Panašiai atsitiko ir su valstybės pagalbos išlaidomis moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms – jos padidėjo nuo 11,99 mlrd. EUR 2022 m. iki 15,95 mlrd. EUR 2023 m. Su krize nesusijusi valstybės pagalba, išmokėta sektorių plėtrai, padidėjo nuo 9,37 mlrd. EUR 2022 m. iki 13,02 mlrd. EUR 2023 m. Galiausiai, BEISP skirta valstybės pagalba padidėjo beveik dvigubai – nuo 1,25 mlrd. EUR 2022 m. iki 2,22 mlrd. EUR 2023 m.

Nepaisant padidėjimo, 2023 m. su krize nesusijusios pagalbos suma išlieka gerokai mažesnė nei išlaidos su krize nesusijusioms priemonėms, apskaičiuotos pandemijos COVID-19 pandemijos piko metu. Palyginamosiomis kainomis šios išlaidos 2020 m. sudarė 157,46 mlrd. EUR, o 2021 m. – 157,23 mlrd. EUR. Be to, 2023 m. su krize nesusijusios pagalbos išlaidos išlieka mažesnės už išlaidas iki krizės, kurios 2019 m. sudarė 153,34 mlrd. EUR, o 2018 m. – 145,43 mlrd. EUR palyginamosiomis kainomis.

2 pav. Valstybės pagalbos išlaidos, išskyrus pagalbą krizės sąlygomis 2018–2023 m.; pagalbos elementai, išreikšti mlrd. EUR palyginamosiomis kainomis; suskirstymas pagal pagalbos tikslą

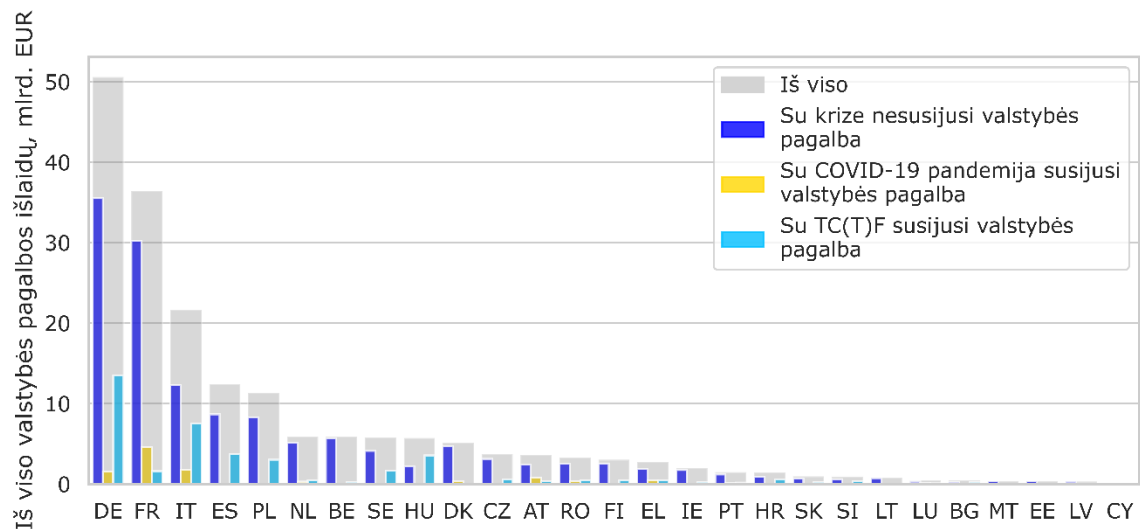
Nagrinėjant su krize susijusios pagalbos ir su krize nesusijusios valstybės pagalbos išlaidų pasiskirstymą tarp valstybių narių, išreikštą nacionalinio BVP dalimi, matyti, kad išlaidos labai

punkto), Airija (+0,07 proc. punkto), Prancūzija ir Kipras (+0,04 proc. punkto) ir Estija (+0,02 proc. punkto). Nors Nyderlanduose su krize nesusijusios pagalbos dydis išliko stabilus, septyniuose kitose valstybėse narėse jis sumažėjo: Portugalijoje (–0,44 proc. punkto), Čekijoje (–0,23 proc. punkto) ir Bulgarijoje (–0,11 proc. punkto), Švedijoje (–0,09 proc. punkto), Belgijoje (–0,07 proc. punkto), Bulgarijoje (–0,04 proc. punkto) ir Rumunijoje (–0,02 proc. punkto).

skiriasi¹³⁵. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad, nors nominalios valstybių narių išmokėtos pagalbos sumos labai skiriasi, santykinės valstybės pagalbos išlaidos, palyginti su BVP, skiriasi labiau.

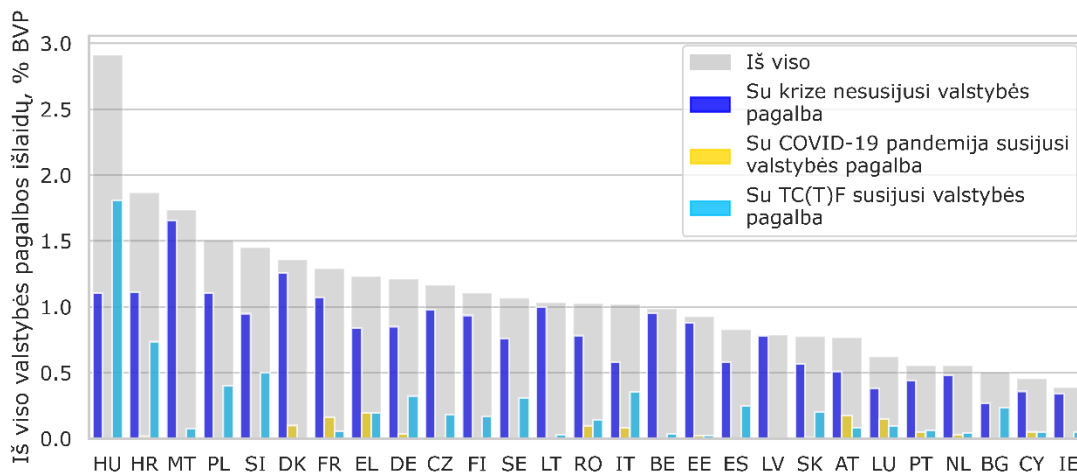
Galiausiai, pirmiau nurodyti duomenys susiję tik su išmokomis pagal paramos priemones, kurios laikomos valstybės pagalba. Valstybės narės galėjo suteikti didelę paramą savo ekonomikai ir namų ūkiams kitomis – ne valstybės pagalbos – priemonėmis.

3 pav. Bendros valstybės pagalbos išlaidos 2023 m. pagal valstybes nares; pagalbos elementai, išreikšti mlrd. EUR; suskirstymas pagal su krize nesusijusias valstybės pagalbos priemones, su COVID-19 susijusią valstybės pagalbą ir su TC(T)F susijusią valstybės pagalbą

¹³⁵ Vengrija išleido daugiausiai, palyginti su jos 2023 m. BVP (apie 2,91 proc.). Antroje vietoje pagal išlaidas, palyginti su BVP, buvo Kroatija (apie 1,86 proc.). Mažiausias išlaidas 2023 m. patyrusios valstybės narės – Airija, Kipras ir Bulgarija – 2023 m. išleido nuo 0,39 proc. iki 0,51 proc. savo nacionalinio BVP. Daugiau informacijos pateikiama Komisijos svetainėje paskelbtoje valstybės pagalbos rezultatų suvestinėje adresu https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/scoreboard_en?prefLang=lt.

4 pav. Bendros valstybės pagalbos išlaidos pagal valstybes nares, išreikštos 2023 m. nacionalinio BVP procentine dalimi; suskirstymas pagal su krize nesusijusias valstybės pagalbos priemones, su COVID-19 susijusią valstybės pagalbą ir su TC(T)F susijusią valstybės pagalbą

Valstybės pagalba pramonės inovacijoms ir technologiniam pirmavimui skatinti

Nors valstybei gali tekti svarbus vaidmuo siekiant didinti ekonomikos konkurencingumą, daugelis paramos rūšių nėra valstybės pagalba SESV 107 straipsnio 1 dalies prasme. Vis dėlto valstybės pagalbos taisyklės suteikia valstybėms narėms daug galimybių remti gerai veikiančią ir sąžiningą ekonomiką, taip pat spręsti rinkos nepakankamumo problemas. TCTF pereinamojo laikotarpio skirsniai yra skirti žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai skatinti. Iki 2025 m. gruodžio 31 d. valstybės narės gali teikti pagalbą perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos skatinti¹³⁶.

2023 m. bendra pagalbos pramonei¹³⁷ suma, įskaitant paramą pagal valstybės pagalbos gaires, sudarė 126,97 mlrd. EUR, t. y. maždaug 0,74 proc. ES BVP. Iš visos pagalbos pramonei sumos per pastaruosius dešimt metų aktyviausiai remtas pagrindinis politikos tikslas, susijęs su pagalba aplinkos apsaugai (įskaitant energijos taupymą). Ši pagalba 2023 m. siekė 55,32 mlrd. EUR ir sudarė 44 proc. visos pagalbos pramonei, t. y. maždaug 0,32 proc. viso ES BVP. BEISP išmokėta valstybės pagalba 2023 m. sudarė 2,22 mlrd. EUR. Investicinė pagalba, išmokėta pagal Regioninės pagalbos

¹³⁶ Pagalba gali būti teikiama siekiant i) paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos, kaupimo ir atsinaujinančiosios šilumos energijos, susijusios su „REPowerEU“, plėtrą (2.5 skirsnio priemonės) ir ii) sumažinti pramonės gamybos procesų priklausomybę nuo iškastinio kuro (2.6 skirsnio priemonės). Valstybės narės taip pat gali teikti pagalbą, skirtą dar labiau paspartinti investicijas į perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos svarbius sektorius, kuria sudaromos sąlygos teikti investicinę paramą strateginei įrangai, konkrečiai, baterijoms, fotovoltinėms plokštėms, vėjo jėgainėms, šilumos siurbliams, elektrolizeriams ir anglies dioksido surinkimo ir saugojimo įrangai, gaminti, taip pat svarbiausiems komponentams gaminti ir susijusioms svarbiausioms žaliavoms perdirbti ir gaminti (2.8 skirsnio priemonės).

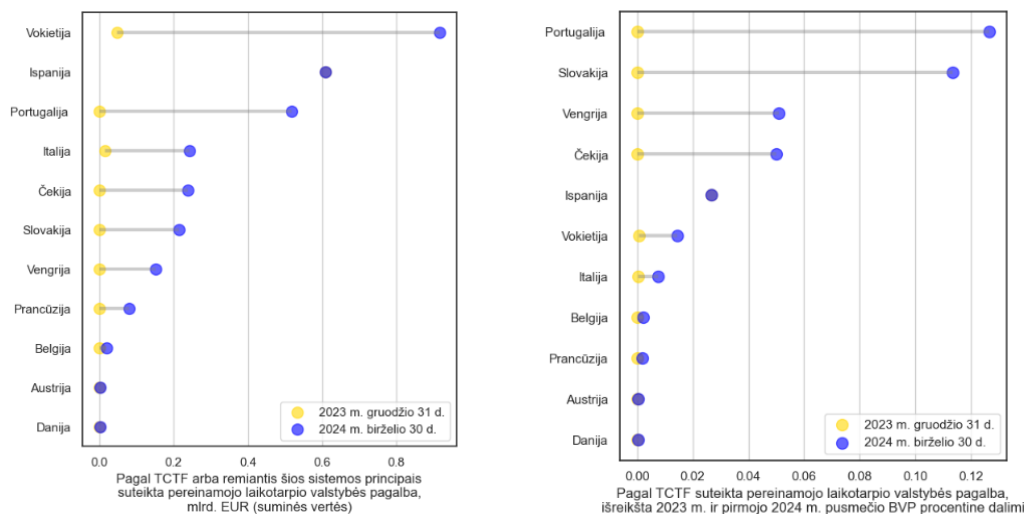
¹³⁷ Pagalba pramonei – tai 2023 m. metinėse ataskaitose nurodytos valstybės pagalbos išlaidos, išreikštos pagalbos elementu, išskyrus valstybės pagalbą, kurios politikos tikslai yra „Kultūra“, „Paveldo išsaugojimas“ ir „Gaivalinių nelaimių padarytos žalos kompensavimas“. Į analizę taip pat neįtraukta pagalba krizės sąlygomis, t. y. valstybės pagalbos išlaidos, patirtos dėl COVID-19 krizės, ir valstybės pagalbos išlaidos, patirtos reaguojant į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą.

gaires siekiant remti baterijų, baterijų komponentų, fotovoltinių plokščių ir elektrinių transporto priemonių gamybą, 2023 m. sudarė 138 mln. EUR.

Remiantis naujausiais duomenimis, surinktais atlikus pagalbos, suteiktos pagal TCTF iki 2024 m. birželio pabaigos, tyrimą¹³⁸, po 2023 m. 11 valstybių narių¹³⁹ pradėjo įgyvendinti priemonės pagal sistemos pereinamojo laikotarpio skirsnius: pagal TCTF 2.5, 2.6 ir 2.8 skirsnius patvirtintoms priemonėms buvo skirta maždaug 2,38 mlrd. EUR¹⁴⁰.

Vertinant tik kiekvienos valstybės narės suteiktą pagalbą perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos skatinti, apskaičiuotą kaip nacionalinio BVP procentinė dalis, didžiausią pagalbą suteikė Portugalija, po to – Slovakija.

5 pav. *Pereinamojo laikotarpio valstybės pagalba, suteikta 2023 m. ir 2024 m. (iki 2024 m. birželio 30 d.) pagal TCTF priemones (išreikšta absoliučiąja verte ir nacionalinio BVP procentine dalimi)*

¹³⁸ Išsamesnis pagalbos, suteiktos nuo 2022 m. kovo mėn. iki 2024 m. birželio mėn. pagal Laikinąją valstybės pagalbos krizės (ir pereinamojo laikotarpio) sąlygomis sistemą, pristatymas pateiktas glaustoje konkurencijos valstybės pagalbos apžvalgoje, žr. [Glaustos konkurencijos politikos apžvalgos – Europos Komisija](#)

¹³⁹ Portugalija, Slovakija, Vengrija, Kroatija, Ispanija, Vokietija, Italija, Belgija, Prancūzija, Austrija ir Danija.

¹⁴⁰ 150 mln. EUR iš šių 2,38 mlrd. EUR buvo skirta pagal TCTF 2.5 skirsnį „Pagalba atsinaujinančiųjų išteklių energijos, energijos kaupimo ir atsinaujinančiųjų išteklių šilumos plėtrai paspartinti, atsižvelgiant į planą „REPowerEU“; 240 mln. EUR – pagal 2.6 skirsnį „Pagalba pramonės gamybos procesų priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, vykdančią elektrifikaciją ir (arba) naudojant vandenilį iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir elektrolizinį vandenilį, atitinkantį tam tikras sąlygas, taip pat energijos vartojimo efektyvumo priemonėms“, o 1,99 mlrd. EUR – pagal 2.8 skirsnį „Pagalba spartesniam investavimui į sektorius, kurie yra strategiškai svarbūs pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos“.

6. Komunikacija ir viešinimas remiant konkurencijos politiką

2024 m. Komisija, siekdama didinti ES konkurencijos politikos veiksmingumą, tęsė įvairaus lygmens konkurencijos politikos viešinimo ir informavimo apie ją veiklą, visų pirma, už konkurenciją atsakinga vykdomoji pirmininko pavaduotoja dalyvavo įvairiuose renginiuose ir spaudos konferencijose. Padedami Komisijos atstovybių, Konkurencijos GD vyresnieji vadovai taip pat dalyvavo informavimo veikloje valstybėse narėse. Ši veikla papildė Konkurencijos GD išorės komunikacijos iniciatyvas – pranešimus spaudai, politikos santraukas, naujienlaiškius ir pranešimus socialiniuose tinkluose.

2024 m. Komisija tęsė išvažiuojamųjų debatų ciklą „Rinkos žmonėms“ (angl. *The Markets for People*). Penktieji ir paskutiniai debatai, pavadinti „Štai kodėl mums reikia konkurencijos politikos“ (angl. *This is why we need competition policy*), 2024 m. gegužės mėn. įvyko Orhuse (Danija). Be to, Konkurencijos GD tęsė internetu transliuojamų debatų ciklą „Pakalbėkime apie konkurenciją“ (angl. *Let's Talk Competition*). Transliacijose internetu ekspertai diskutavo apie svarbiausius konkurencijos politikos ir vykdymo užtikrinimo pokyčius¹⁴¹.

Be to, reikšmingų komunikavimo veiksmų buvo imtasi paskelbus Konkurencijos GD tarnybų ataskaitą „Konkurencijos apsauga besikeičiančiame pasaulyje. Konkurencijos raidos ES per pastaruosius 25 metus įrodymai“, kurios pristatymo konferencija įvyko 2024 m. birželio 27 d.¹⁴², o 2024 m. spalio 15 d. buvo surengtas ekspertų praktinis seminaras¹⁴³.

7. Santykiai su kitomis ES institucijomis

Komisijai tęsiant dialogus konkurencijos politikos klausimais, pagrindiniai jos partneriai yra Europos Parlamentas, Taryba, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir Europos regionų komitetas. 2024 m. vykdomoji Komisijos pirmininko pavaduotoja M. Vestager dalyvavo keliuose pasikeitimuose nuomonėmis ar struktūriniuose dialoguose Europos Parlamente, įskaitant su Ekonomikos ir pinigų politikos komitetu, Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetu, Mokesčių pakomitečiu ir Biudžeto kontrolės komitetu. Vykdomoji pirmininko pavaduotoja M. Vestager taip pat dalyvavo plenarinėse diskusijose dėl konkurencijos politikos.

2024 m. vykdomoji Komisijos pirmininko pavaduotoja M. Vestager dalyvavo Taryboje vykusiuose pasikeitimuose nuomonėmis ir debatuose dėl konkurencijos politikos klausimų, taip pat konkurencingumo, žaliosios pertvarkos ir valstybės pagalbos priemonių dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą.

Be to, Komisija tiesiogiai bendradarbiavo su kitomis ES institucijomis. Pavyzdžiui, Konkurencijos GD darbuotojai dalyvavo susitikimuose, kuriuos sušaukė pranešėjas, turėjęs parengti Europos

¹⁴¹ Žr. https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/lets-talk-competition_en?prefLang=lt.

¹⁴² Žr. https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/protecting-competition-changing-world_en?prefLang=lt&trans=lt.

¹⁴³ Žr. https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/protecting-competition-changing-world-public-workshop_en?prefLang=lt&trans=lt.

ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl Komisijos 2023 m. konkurencijos politikos ataskaitos (ji priimta 2024 m. spalio mėn.¹⁴⁴). Tokiuose redakcinės grupės ir už konkurencijos politiką atsakingo skyriaus (Bendroji rinka, gamyba ir vartojimas) susitikimuose Konkurencijos GD atstovai teikė konsultacijas ir atsakė į faktinius klausimus.

8. Konkurencijos politika europiniu ir pasauliniu lygmeniu

8.1. Europos konkurencijos kultūros skatinimas pasitelkiant Europos konkurencijos tinklą

Sąjungoje NKI užtikrina konkurencijos taisyklių laikymąsi savo nacionalinėse jurisdikcijose, o Komisija daugiausia dėmesio skiria byloms, susijusioms su bendrąja rinka. Daugiašalis NKI ir Komisijos bendradarbiavimas, ypač antimonopolinėje srityje, vyksta per Europos konkurencijos tinklą (EKT)¹⁴⁵. Siekiama užtikrinti, kad ES antimonopolinės taisyklės būtų veiksmingai ir nuosekliai taikomos visoje ES, ypač tiriant veiksmus, kuriais ribojama konkurencija ir gali būti daromas poveikis prekybai tarp ES valstybių narių. Bendras antimonopolinių taisyklių laikymosi užtikrinimas pasitelkiant EKT stiprina konkurencijos politikos svarbą ir patikimumą visoje ES.

2024 m. Komisija ir toliau stengėsi visoje ES užtikrinti veiksmingą ir nuoseklų SESV 101 ir 102 straipsnių taikymą. Pirma, NKI informuoja Komisiją apie bet kokią naują tyrimą pirmosios oficialios tiriamosios priemonės taikymo etapu. Antra, NKI konsultuojasi su Komisija prieš priimdamos tam tikrų rūšių sprendimus. 2024 m. tinklo nariai pradėjo 191 naują tyrimą, o NKI Komisijai pateikė 66 numatomus priimti sprendimus. EKT nariai dažnai susitinka aptarti bylų, politikos klausimų ir strateginės svarbos klausimų. 2024 m. įvyko 37 EKT susitikimai. Skaitmeninių tyrimų ir DI darbo grupė skatina duomenų mokslininkų telkimą EKT. Sutelktais ištekliais naudojamasi dirbant prie NKI bendro intereso projektų, pavyzdžiui, analizuojant didelius duomenų rinkinius siekiant nustatyti antikonkurencinio veiksmų derinimo konkursuose atvejus.

8.2. Pagal techninės paramos priemonę valstybėms narėms teikiama reformų įgyvendinimo pagalba

Techninės paramos priemonė (TPP) yra Komisijos priemonė, skirta padėti valstybėms narėms rengti ir įgyvendinti reformas¹⁴⁶. Teikiant šią paramą nereikia bendro valstybių narių finansavimo. Parama gali būti teikiama, pavyzdžiui, kaip strateginės ir teisinės konsultacijos, tyrimai, mokymai ir ekspertų vizitai vietoje. Ji gali apimti bet kurį reformų proceso etapą. TPP valdo Komisijos Reformų ir investicijų darbo grupė (SG REFORM). Kiekvienais metais pagal TPP nustatomi pavyzdiniai techninės paramos projektai, kuriais tenkinami bendri valstybių narių poreikiai ir kurie atitinka pagrindinius ES prioritetus.

Per **2024 m. ciklą** Konkurencijos GD parėmė šių projektų finansavimą:

¹⁴⁴ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas. Nuomonė dėl Komisijos 2023 m. konkurencijos politikos ataskaitos, 2024 m. spalio 21 d., (COM(2024) 115 final), <https://www.eesc.europa.eu/lt/our-work/opinions-information-reports/opinions/report-competition-policy-2023>.

¹⁴⁵ Komisijos pranešimas dėl konkurencijos institucijų tinklui priklausančių institucijų bendradarbiavimo, OL C 101, 2004 4 27, p. 43, ir OL C 374, 2016 10 13, p. 1.

¹⁴⁶ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en?prefLang=lt.

Kova su antikonkurenciniu veiksų derinimu viešuosiuose pirkimuose – reikalavimų laikymosi ir konkurencijos dėl viešojo pirkimo sutarčių gerinimas¹⁴⁷. Įgyvendinant šį projektą, kurį parengė ir organizavo EBPO, buvo rengiami praktiniai seminarai siekiant padėti Austrijai, Bulgarijai, Graikijai, Kiprui, Kroatijai ir Rumunijai pagerinti antikonkurencinio veiksų derinimo konkursuose prevenciją ir aptikimą. Be to, šiuo projektu skatinamas gebėjimų stiprinimas, geroji praktika ir konkurencijos institucijų bei perkančiųjų organizacijų ir kitų viešųjų įstaigų bendradarbiavimas.

Konkurencijos rinkos tyrimas – skaitmeninis sektorius¹⁴⁸. Šio projekto tikslas – nustatyti galimas konkurencijos problemas Lenkijos, Latvijos ir Lietuvos skaitmeninėse rinkose, taip pat dabartinių nacionalinių ir ES teisinių sistemų tinkamumą veiksmingai spręsti šias problemas.

8.3. Tarptautiniai santykiai

Daugiašaliai santykiai

2024 m. Komisija toliau dalyvavo su konkurencija susijusių tarptautinių forumų, pavyzdžiui, EBPO konkurencijos komiteto, Tarptautinio konkurencijos tinklo (ICN) ir Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencijos (UNCTAD), veikloje.

Būdama viena iš ICN Susijungimų darbo grupės pirmininkų, Komisija prisidėjo prie rekomenduojamos susijungimų analizės praktikos rengimo, visų pirma vadovaudama skyrių, skirtų vienašališkam ir koordinuojamam poveikiui horizontaliuose susijungimuose, peržiūrai. Be to, Komisija buvo viena iš ICN susijungimų praktinio seminaro, kuris 2024 m. lapkričio mėn. įvyko Taivane, organizatorių.

Komisija dalyvavo keliose EBPO apskritojo stalo diskusijose ir prisidėjo rengiant peržiūrėtą EBPO Susijungimų rekomendaciją, kuri yra rekomendacinis dokumentas, apimantis procedūrinius susijungimų kontrolės aspektus. Galiausiai Komisija dalyvavo rengiant EBPO dokumento, apimančio esminius susijungimų kontrolės aspektus, peržiūrėtą versiją.

Dvišaliai santykiai

2024 m. Komisija tęsė derybas dėl sąžiningos prekybos susitarimų sudarymo su Indija, Indonezija, Filipinais, Tailandu ir ESA¹⁴⁹.

2024 m. balandžio mėn. Komisija ir JAV konkurencijos institucijos surengė ketvirtąjį bendro technologijų konkurencijos politikos dialogo¹⁵⁰ aukšto lygio susitikimą, siekdamas tęsti bendradarbiavimą užtikrinant ir skatinant sąžiningą konkurenciją skaitmeninėje ekonomikoje. Šio dialogo metu daugiausia dėmesio skirta didžiųjų technologijų bendrovių veiklos strategijų raidai,

¹⁴⁷ <https://www.oecd.org/en/about/projects/fighting-bid-rigging-in-public-procurement-in-austria-bulgaria-croatia-cyprus-greece-and-romania.html>.

¹⁴⁸ <https://www.oecd.org/en/about/projects/oecd-competition-market-study-digital-sector-in-poland-latvia-and-lithuania.html>.

¹⁴⁹ Penkios Rytų ir Pietų Afrikos šalys: Komorai, Madagaskaras, Mauricijus, Seišeliai, Zimbabvė.

¹⁵⁰ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_24_1952.

įskaitant naujausias pagrindinių debesijos paslaugų teikėjų ir DI paslaugų teikėjų investicijas ir partnerystes, taip pat jų poveikiui konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimui.

2024 m. Komisija tęsė dvišalio bendradarbiavimo su Jungtine Karalyste darbą, kaip numatyta ES ir Jungtinės Karalystės prekybos bendradarbiavimo susitarime¹⁵¹ ir Susitarime dėl išstojimo¹⁵². Spalio mėn. Komisija ir Jungtinė Karalystė baigė technines diskusijas dėl bendradarbiavimo konkurencijos srityje susitarimo¹⁵³. Būsimasis susitarimas būtų papildomasis susitarimas prie ES ir Jungtinės Karalystės prekybos susitarimo, kuriame numatyta galimybė sudaryti atskirą susitarimą dėl bendradarbiavimo konkurencijos srityje. Pagal šį susitarimą ne tik Komisija, bet ir ES konkurencijos teisę įgyvendinančios nacionalinės konkurencijos institucijos galėtų bendradarbiauti su Jungtinės Karalystės konkurencijos institucija.

2024 m. Komisija taip pat pradėjo derybas su Šveicarija dėl aštuonių klausimų, susijusių su dvišaliais ES ir Šveicarijos santykiais. Vienas iš aptariamų klausimų yra valstybės pagalba.

2024 m. Komisija tęsė bendradarbiavimą konkurencijos politikos srityje su Korėjos ir Japonijos sąžiningos prekybos komisijomis. Komisija taip pat tęsė derybas su Kanada siekdama užtikrinti, kad ES ir Kanados bendradarbiavimo konkurencijos srityje susitarimo nuostatos dėl duomenų apsaugos atitiktų standartus, nustatytus Teisingumo Teismo nuomonėje dėl 2014 m. ES ir Kanados susitarimo dėl keleivio duomenų įrašo¹⁵⁴. Be to, 2024 m. Komisija užmezgė ryšius su keliomis Afrikos nacionalinėmis ir regioninėmis valdžios institucijomis, siekdama tolesnio bendradarbiavimo konkurencijos srityje¹⁵⁵.

Kalbant apie ES plėtros politiką, pagrindinis Komisijos tikslas konkurencijos srityje yra padėti šalims kandidatėms¹⁵⁶ ir potencialioms šalims kandidatėms¹⁵⁷ kurti, palaikyti ir plėtoti teises sistemas, teikti paramą gerai veikiančioms ir nepriklausomoms konkurencijos ir valstybės pagalbos institucijoms, taip pat padėti šioms institucijoms kaupti patikimus vykdymo užtikrinimo duomenis. Be to, Komisija toliau įgyvendina paramos priemones Ukrainai ir Moldovai, kad paremtų šių šalių teisinę, administracinę ir ekonominę integraciją į ES bendrąją rinką.

¹⁵¹ Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas, OL L 444, 2020 12 31, p. 14.

¹⁵² Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos, OL C 384I, 2019 11 12, p. 1–177.

¹⁵³ Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5468.

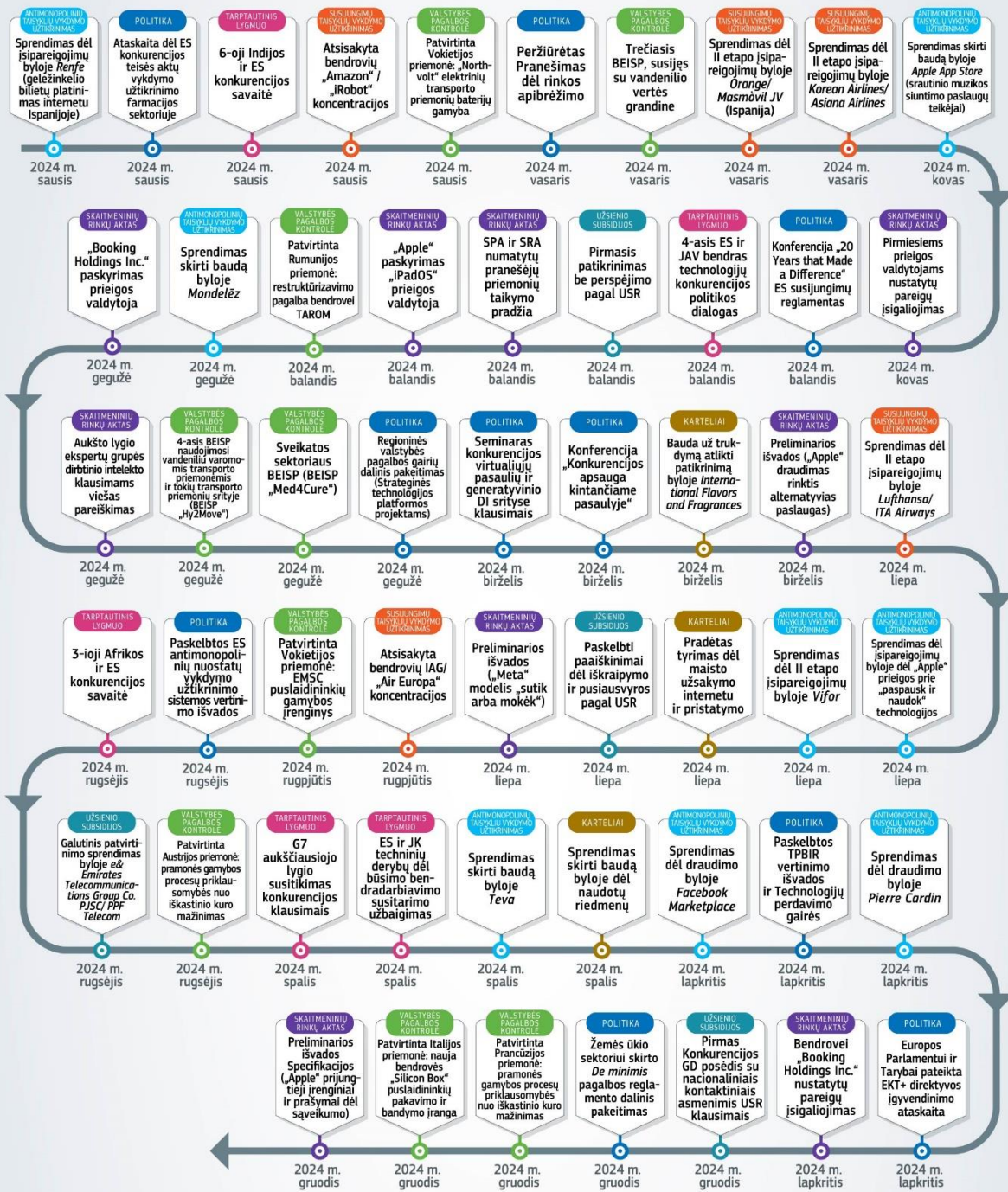
¹⁵⁴ 2017 m. liepos 26 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) nuomonė, Nuomonė Nr. 1/15, *Kanados ir Europos Sąjungos susitarimo projektas – Keleivio duomenų įrašo duomenų perdavimas iš Sąjungos į Kanadą*, EU:C:2016:656.

¹⁵⁵ Žr. <https://africa.competitioncooperation.eu/>

¹⁵⁶ Šalys, kurioms Europos Vadovų Taryba, remdamasi Europos Komisijos rekomendacija, suteikė šalies kandidatės statusą: Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Gruzija, Juodkalnija, Moldova, Serbija, Šiaurės Makedonija, Turkija ir Ukraina.

¹⁵⁷ Potenciali šalis kandidatė tapti ES nare: Kosovas.

2024 m. APŽVALGA

8 inicijuoti tyrimai 1 preliminarus vertinimas	1 oficialus pranešimas 6 prieštaravimo pareiškimai	10 galutinių sprendimų 3,5 mlrd. EUR vertės baudos	400 sprendimų 2 koncentracijų atsisakyta	3 II etapo sprendimai dėl įsipareigojimų 5 I etapo sprendimai dėl įsipareigojimų	31 sprendimas pagal TCF (perenamąjio laikotarpio priemonės) 96 sprendimai pagal TCF (krizės laikotarpio priemonės)	3 BEISP iš viso 613 sprendimų
4 preliminaros išvados 8 sprendimai pradėti procedūrą	2 sprendimai dėl statuso suteikimo 1 inicijuotas rinkos tyrimas	6 sprendimai nesuteikti statuso 5 nurodymai saugoti duomenis	Pirmasis patikrinimas be perspėjimo Pirmasis galutinis patvirtinimo sprendimas	<i>Markets for People</i> išvažiavimo debatų ciklas <i>Let's Talk Competition</i> internetinė laida	Konferencijos konkurencijos apsaugos kintančiame pasaulyje klausimais (2024 m. birželio ir spalio mėn.)	Seminaras konkurencijos virtualiųjų pasaulių ir generatyvinio DI srityse klausimais